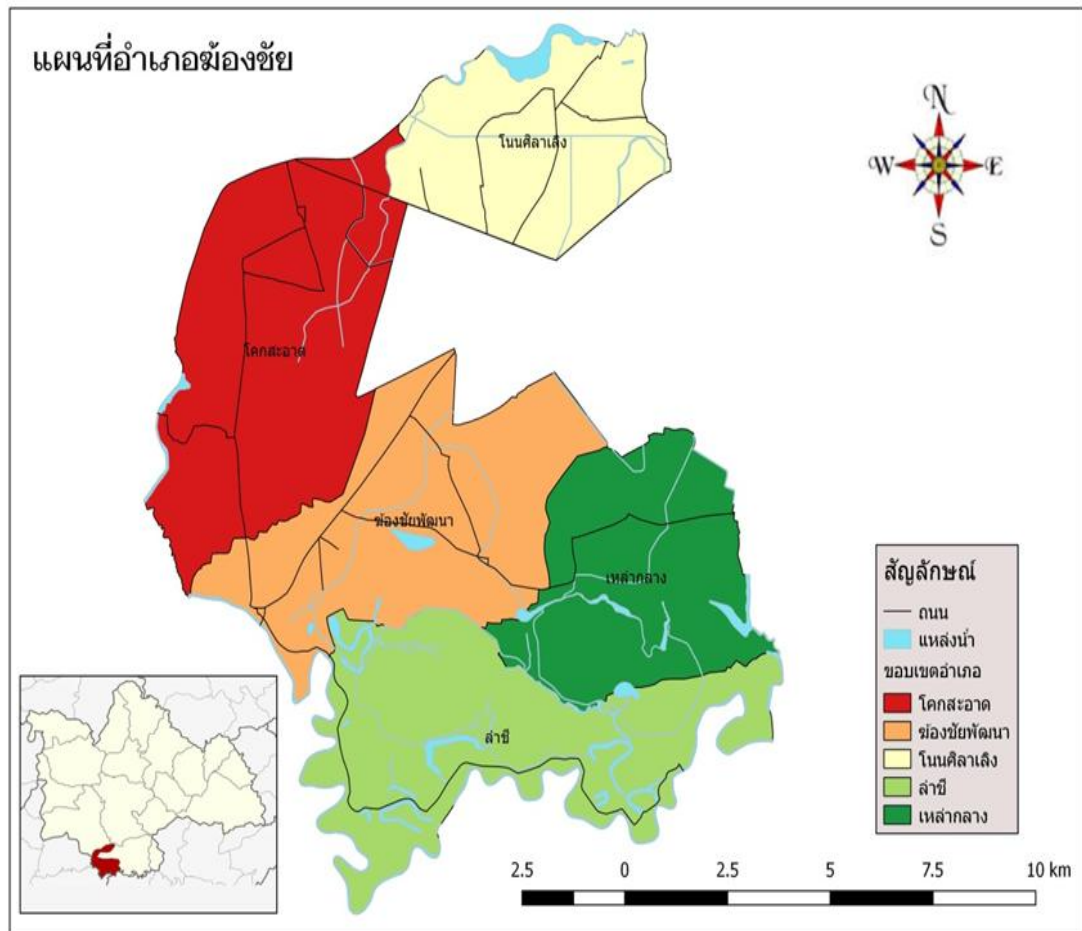

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

สำนักงานเกษตรอำเภอโขงชัย

จังหวัดกาฬสินธุ์

กรมส่งเสริมการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของ อำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์นี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอหนองชัยดีขึ้น และยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองชัย

สิงหาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูป

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

๑

๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

๑

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

๒

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๕

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

๕

๑.๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน

๕

๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

๖

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

๙

๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

๙

๑.๓.๒ ฤดูกาล

๙

๑.๓.๓ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

๑๐

๑.๓.๔ สถิติปริมาณน้ำฝน

๑๐

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑๒

๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก

๑๒

๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

๑๒

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑๓

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

๑๓

๑.๕.๒ แหล่งน้ำชลประทาน เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝายทดน้ำ

๑๔

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑๕

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

๑๕

๑.๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

๑๙

๑.๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

๒๑

๑.๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง

๒๑

๑.๖.๕ การศึกษา

๒๒

๑.๖.๖ สาธารณสุข

๒๒

๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม

๒๒

๑.๖.๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

๒๕

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๒๘

๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาค

๒๘

เกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอโขงเจียม	๒๙
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๙
๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๒๙
๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๓๘
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๔๔
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ	๔๖
๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๔๖
๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๔๖
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงรายชื่อหมู่บ้าน อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓
ตารางที่ ๒ แสดงปริมาณน้ำฝนในรอบ ๑๐ ปี (๒๕๔๖ – ๒๕๕๓)	๑๑
ตารางที่ ๓ ผลผลิตถั่วเหลืองรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๓	๒๐
ตารางที่ ๔ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรของอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๑
ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกร อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๖
ตารางที่ ๖ ปฏิทินการปลูกข้าว	๓๒
ตารางที่ ๗ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย	๓๓
ตารางที่ ๘ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหา และแนวทางการแก้ไข	๔๑
ตารางที่ ๙ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลลำชี อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๔

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑
ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อ	๒
ภาพที่ ๓ ขอบเขตการปกครอง	๒
ภาพที่ ๔ แสดงความลาดชัน	๖
ภาพที่ ๕ ชุมดินอำเภอเมืองชัย	๙
ภาพที่ ๖ สภาพอากาศและอุณหภูมิรายสัปดาห์	๑๐
ภาพที่ ๗ เส้นทางคมนาคม	๑๒
ภาพที่ ๘ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๑๓
ภาพที่ ๙ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๔
ภาพที่ ๑๐ พื้นที่ชลประทาน	๑๔
ภาพที่ ๑๑ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๒๘
ภาพที่ ๑๒ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าว	๓๑
ภาพที่ ๑๓ ที่ตั้งจุดรับซื้อข้าว	๓๔
ภาพที่ ๑๔ ระดับความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง	๓๖
ภาพที่ ๑๕ ระดับความเหมาะสมในการปลูกอ้อย	๓๗

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอเมืองชัย ตั้งอยู่ทางใต้ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ๓๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๑๓๗.๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ ๙๑,๒๕๑ไร่

ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

อาณาเขตติดต่อกับพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

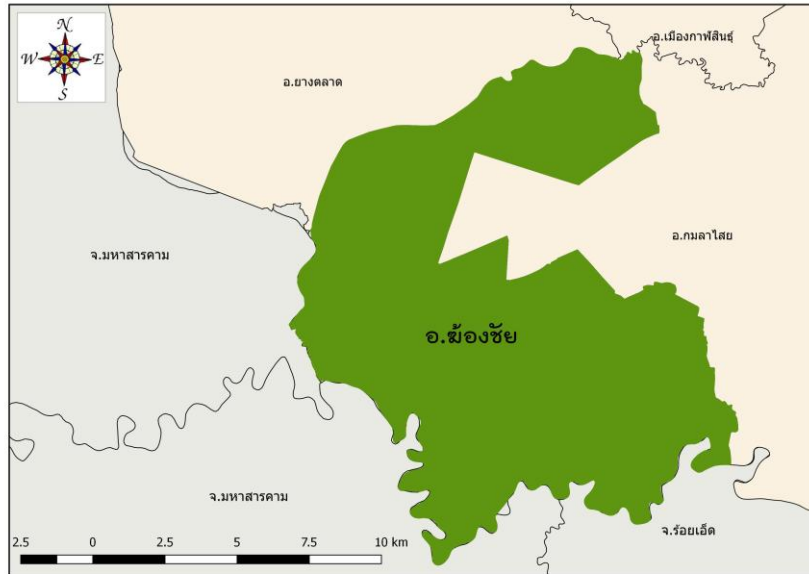
ทิศเหนือ: ติดต่ออำเภอยางตลาด อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก : จดอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศใต้: จดอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และอำเภอจังหารจังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตก: จดอำเภอเมืองมหาสารคาม และอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

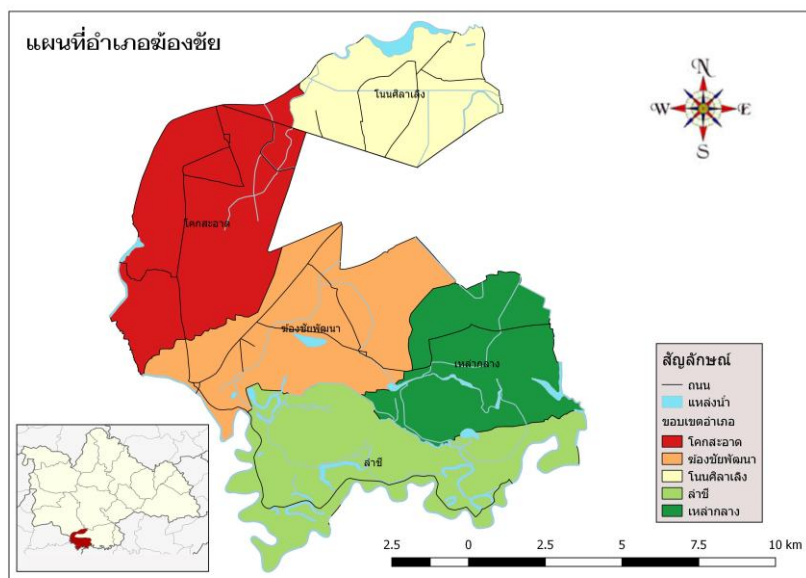

ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อ

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอเมืองชัยภูมิ เดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอกมลาไสย และยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อ ๘ กันยายน ๒๕๕๐ และแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น ๕ ตำบล ๔๘ หมู่บ้านดังนี้

๑. ตำบลเมืองชัยพัฒนา	มี	๑๑	หมู่บ้าน
๒. ตำบลเหล่ากลาง	มี	๘	หมู่บ้าน
๓. ตำบลโคกสะอาด	มี	๑๒	หมู่บ้าน
๔. ตำบลโนนศิลาแลง	มี	๘	หมู่บ้าน
๕. ตำบลลำชี	มี	๙	หมู่บ้าน

ภาพที่ ๓ ขอบเขตการปกครอง

การปกครองและการบริหารการปกครอง

๑. การบริหารราชการส่วนกลาง ได้แก่

- ๑.๑ สถาบันตำรวจภูธรอำเภอเมืองชัย
- ๑.๒ โรงพยาบาลเมืองชัย
- ๑.๓ สำนักงานศูนย์บริการการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- ๑.๔ สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ
- ๑.๕ ท้องถิ่นอำเภอเมืองชัย

๒. การบริหารส่วนภูมิภาค มี ๖ หน่วยงาน

- ๒.๑ ที่ว่าการปกครองอำเภอเมืองชัย
- ๒.๒ สำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองชัย
- ๒.๓ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัย
- ๒.๔ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองชัย
- ๒.๕ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองชัย
- ๒.๖ สำนักงานสถิติอำเภอเมืองชัย

๓. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมี ๕ หน่วยงาน

- ๓.๑ เทศบาลตำบลเมืองชัยพัฒนา
- ๓.๒ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด
- ๓.๓ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ากลาง
- ๓.๔ องค์การบริหารส่วนตำบลลำชี
- ๓.๕ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลาเล็ก

๔. หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ๒ หน่วยงาน

- ๔.๑ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)
- ๔.๒ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอเมืองชัย

ตารางที่ ๑ แสดงรายชื่อหมู่บ้าน อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	หมายเหตุ
	ตำบลลำชี		
๑	โนนแดง	นายเทิดศักดิ์ ภูโสภา	
๒	โนนแดง	นายคมสันต์ คันทะลี	
๓	กุดเชือก	นายบำเพ็ญ สุขเหลือง	
๔	หนองหวาย	น.ส.ทัศนีย์ สารทะนง	
๕	วังยาง	นายสมบัติ นาสมพันธ์	
๖	ท่าเยี่ยม	นายสถิตย์ สารผล	
๗	หนองคล้า	นายทวี สร้อยอุดม	
๘	สะคำศรี	นายพิชิต ศรีเสนา	กำนัน

ตารางที่ ๑ แสดงรายชื่อหมู่บ้าน อำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	หมายเหตุ
	ตำบลโนนศิลาเล็ก		
๑	บ้านโนนศิลา	นายสงวนวงศ์ ภูวิชาชัย	
๒	บ้านสว่าง	นายนคร ภูตะวัน	
๓	บ้านสีสุก	นายประกาศ ภูศรีเมือง	
๔	บ้านวังเดือนห้า	นายคำรณ สุขสีตรี	
๕	บ้านหนองคู	นายชัยยา ภูนพทอง	กำนัน
๖	บ้านนาสีนวล	นางสุนารี ศรีลาพัฒน์	
๗	บ้านโนนศิลา	นายเทิดศักดิ์ บุญเสริม	
๘	บ้านดอนม่วง	นางกฤษณา ศรีโยธี	
๙	บ้านสว่าง	นายฉัตรชัย นาชัยลาน	
	ตำบลห้วยชัยพัฒนา		
๑	บ้านท่าแห่	นายประสิทธิ์ นาถมทอง	
๒	บ้านดอนแคน	นางสังข์ทอง ภาณุรักษ์	
๓	บ้านกุดซ้อง	นางบุญน้อม นีละวงศ์	กำนัน
๔	บ้านโนนเขวา	นายธนภัทร พลเรือง	
๕	บ้านโนนเขวา	นายสุวิทย์ สังฆะสอน	
๖	บ้านเหล่าใหญ่	นายสมศักดิ์ นาสินสง	
๗	บ้านเหล่าแดง	นางฉวีวรรณ พันธุ์นิล	
๘	บ้านกุดซ้องชัย	นายชยธร ไชยคำภา	
๙	บ้านน้อยสามชัย	นายพนพล ลากุลเพ็ญ	
๑๐	บ้านท่าแห่	นางขวัญเรือน ดั่งคำจันทร์	
๑๑	บ้านขาด	นายประเทือง วิมาณย์	
	ตำบลโคกสะอาด		
๑	บ้านโนนชัย	นายพงศกร นาถมทอง	
๒	บ้านสะอาด	นายประยัด โยประทุม	
๓	บ้านหนองบัว	นางวินิตย์ ภูผาลี	
๔	บ้านหนองเม็ก	นายวันชนะ นาถมทอง	กำนัน
๕	บ้านโคกประสิทธิ์	นายเดช ชินเกตุ	
๖	บ้านดอนข่า	นางวรรณทอง วงค์แสนสุข	
๗	บ้านน้อย	นายสาคร สุวิเศษ	
๘	บ้านหนองมะทอ	นายไส จอมคำสิงห์	
๙	บ้านหนองเรือ	นางลือเลิศ พละสุน	
๑๐	บ้านโคกประสิทธิ์	นางสังวร คำรังสี	
๑๑	บ้านหนองบัว	นางประภาพร นาทองบ่อ	
๑๒	บ้านโคกประสิทธิ์	นายสมาน นาถมทอง	

ตารางที่ ๑ แสดงรายชื่อหมู่บ้าน อำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	หมายเหตุ
	ตำบลเหล่ากลาง		
๑	บ้านตุม	นายสำเนียง สุริณาย	
๒	บ้านตุม	นายอรุณ สรรพโชติ	
๓	บ้านคุยโพธิ์	นายอยู่ พละสาร	
๔	บ้านหัวนาคำ	นางอ่อนจันทร์ นาสึงห์การ	
๕	บ้านหัวโนนเปลือย	นายเดชชาติ เฉวียงवास	
๖	บ้านกระเดา	นายสุนทร ไชยคำมิ่ง	
๗	บ้านหัวหนอง	นางสุพิน หนองเสนา	
๘	บ้านโนนทัน	นายมงคล นาสมใจ	กำนัน

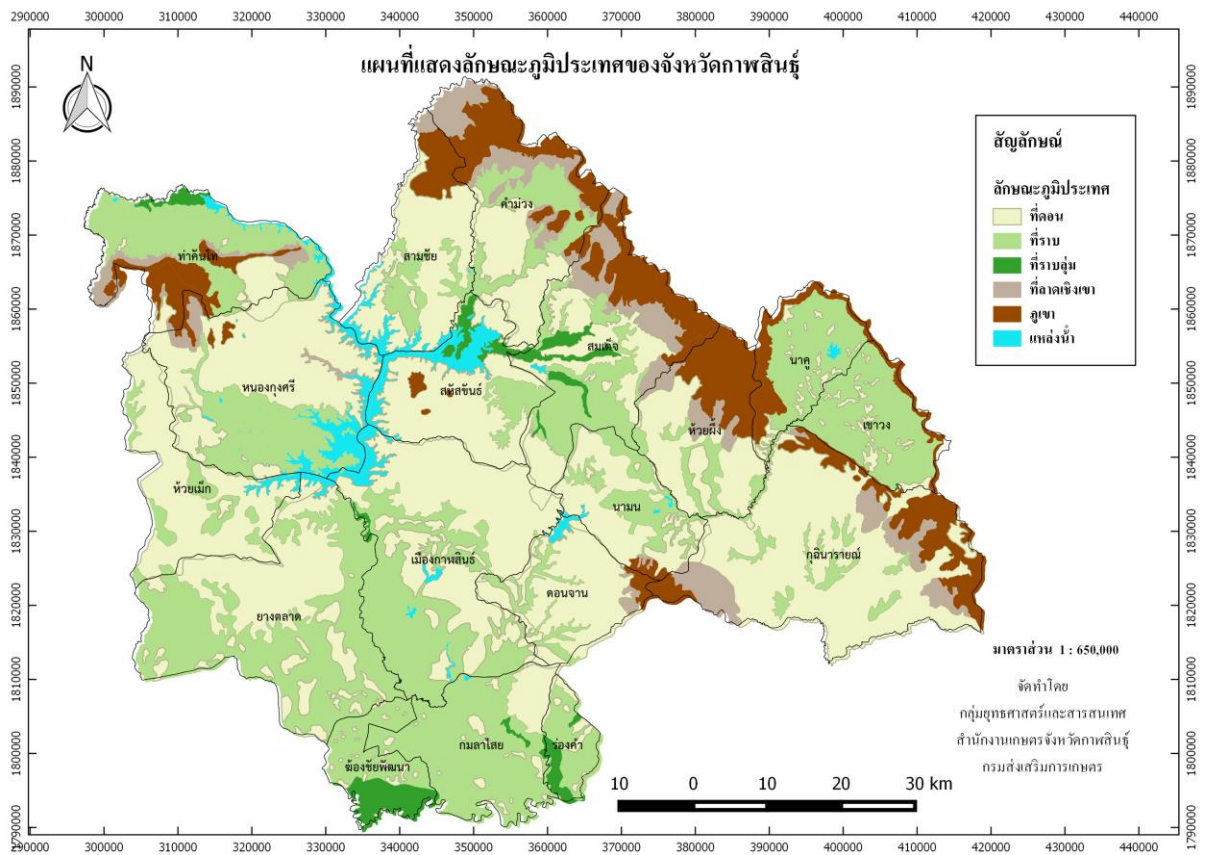
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพภูมิประเทศของอำเภอห้วยชัย มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มและเป็นลูกคลื่นลาดชันเล็กน้อย อยู่ติดริมฝั่งแม่น้ำสายใหญ่ ได้แก่แม่น้ำชี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะสมในการเพาะปลูก ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสมในการทำนา อยู่ในเขตชลประทานลำปาว มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่สามารถกักเก็บน้ำได้ตลอดปี นอกจากนี้ยังมีหนองบึงกระจายอยู่ทั่วไปตามหมู่บ้านต่างๆ เป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำชีและลำน้ำดอกไม้ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๑๔๐ - ๑๕๐ เมตร โดยเป็นที่ราบบริเวณตำบลโนนศิลาเลิง ตำบลโคกสะอาด ตำบลห้วยชัยพัฒนา และบางส่วนของตำบลเหล่ากลาง นอกจากนี้เป็นที่ราบลุ่ม ในพื้นที่ตำบลลำชี และเป็นที่ราบลุ่มเป็น แอ่งกระทะในบริเวณที่ราบลุ่ม ตำบลเหล่ากลาง หมู่ที่ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ และหมู่ที่ ๗ ตำบลลำชี หมู่ที่ ๓ ๔ ๗ และพื้นที่ตำบลห้วยชัยพัฒนา หมู่ที่ ๔ ๕ และหมู่ที่ ๖ และในปีที่มีปริมาณน้ำมากมักจะเกิดน้ำท่วมขังในบริเวณเหล่านี้ข้าว สภาพพื้นที่ป่าไม้ในเขตอำเภอห้วยชัย มีพื้นที่ป่าที่สำคัญได้แก่ป่าสงวนดงเหล่ากลางอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเหล่ากลาง นอกนั้นเป็นป่าไม้ตามหัวไร่ปลายนาเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการปลูกสร้างสวนป่าตามที่สาธารณะประโยชน์ของอำเภอ ต้นไม้ที่ปลูก ได้แก่ ต้นยูคาลิปตัส กระถินณรงค์ ส่วนสภาพป่าตามหัวไร่ปลายนาต้นไม้ที่พบส่วนใหญ่เป็นต้น ตะบัก ยางนา สะแบงหลวง เป็นต้น

ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน

พื้นที่อำเภอ พื้นที่สูงทางทิศตะวันตกด้านตำบลโคกสะอาด ทิศเหนือ ตำบล โนนศิลาเลิง ตำบลห้วยชัยพัฒนา และตำบลเหล่ากลาง ลาดต่ำไปทางที่ราบลุ่มน้ำชี ด้านตำบลลำชี และที่ราบลุ่มตำบลเหล่ากลาง แต่ทั้งนี้พื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ราบลุ่ม นอกจากนี้ยังมี ที่ดอนจะอยู่บริเวณตามแนวฝั่งแม่น้ำชี ที่ไหลผ่านตลอดแนวจากบ้านท่าเยี่ยมถึงบ้านโนนแดงลงไป ทางจังหวัดมหาสารคาม โดยที่ราบลุ่มเหล่ากลางเป็นที่ราบลุ่มแอ่งกะทะ

ภาพที่ ๔ แสดงทิศทางการลาดชัน

๑.๒.๑ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน อำเภอห้วยซ้อยมีชุดดินและกลุ่มชุดดิน กระจายตามตำบลดังนี้ ตำบลลำชี ประกอบด้วยกลุ่มชุดดินดังต่อไปนี้

กลุ่มชุดดินที่ ๖ ได้แก่ ชุดดิน บางนรา (Ba) เชียงราย (Cr) แกล้ง (Kl) คลองขุด (Kut) มโนรมย์ (Mn) สุไหโกลก (GK) นครพนม (Nn) พะวง (Paw) ปากท่อ (Pth)

ลักษณะสำคัญของดิน เนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินบนมีสีเทาแก่ ดินล่างมีสีน้ำตาลอ่อน หรือสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงตลอดชั้นดิน บางแห่งมีศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีพวกเหล็ก และแมงกานีสปะปนอยู่ด้วย กลุ่มดินนี้เกิดจากพวกตะกอนลำนํ้าเป็นดินลึกมากมีการระบายน้ำเร็ว พบในพื้นที่ราบหรือค่อนข้างราบตามชายฝั่งทะเล พื้นที่น้ำท่วมถึง ลานตะพักลำนํ้าระดับตําน้ำแข่ช่วง ๓๐-๕๐ ซม. นาน ๓-๕ เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ หรือค่อนข้างต่ำ pH ๔.๕-๕.๕ เป็นกลุ่มดินที่พบมาก รองจากกลุ่มชุดดินที่ ๑๗ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๓๐% ของพื้นที่ตำบล บริเวณที่พบ บ้านโนนแดง หมู่ที่ ๑, ๒ บ้านกุดเขื่อม หมู่ที่ ๓ บ้านหนองหวาย หมู่ที่ ๔ บ้านบ้านวังยาง หมู่ที่ ๕ บ้านท่าเยี่ยม หมู่ที่ ๖ และบ้านสะดำศรีหมู่ที่ ๘ เกษตรกรใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐ B ได้แก่ ชุดดิน ชุมพวง (Cpg) หุบกระพง (Hg) เขาพลอง (Kpg) สันป่าตอง (Sp) ยางตลาด (Yl)

ลักษณะสำคัญของดิน เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย ดินมีสีน้ำตาลอ่อน สีเหลืองหรือแดง บางแห่งอาจพบจุดประสีน้ำตาลในดินชั้นล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงพื้นที่ลาดเชิงเขา ส่วนใหญ่มีความลาดชันประมาณ ๒-๒๐ % และบางแห่งมีความลาดชันประมาณ ๒๐-๓๕ % เป็นดินลึกมีการระบายน้ำดี ระดับน้ำ

ใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๑ เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่า pH ๔.๕-๕.๕ เป็นกลุ่มดินที่ปรากฏกระจายเป็นจุด ๆ ในตำบล บริเวณที่พบ บ้านหนองคล้า หมู่ที่ ๗ บางส่วน ปัจจุบันเป็นที่สาธารณะประโยชน์ของตำบล

กลุ่มชุดดินที่ ๓๘ ได้แก่ ชุดดิน เชียงใหม่ (Cm) ชุมพลบุรี (Chp) ดอนเจดีย์ (Dc) ป่าสัก (Pa) ไทรงาม (Sg) ท่าม่วง (Tm)

ลักษณะสำคัญของดิน เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายละเอียด มีลักษณะการทับถมเป็นชั้นของตะกอนลำน้ำในแต่ละช่วงเวลาดินมีสีน้ำตาลอ่อนพบจุดประสีเทาและสีน้ำตาลในดินชั้นล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณสันดินริมน้ำมีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชันประมาณ ๐-๒ % เป็นดินลึกมีการระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินลึกประมาณ ๑ เมตร ในฤดูฝนมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง pH ๕.๐-๗.๐ เป็นกลุ่มชุดดินที่พบปริมาณน้อย ซึ่งจะพบทางด้านทิศใต้ของตำบลเกษตรกรใช้ประโยชน์ในการทำนา แต่บางปีจะประสบปัญหาน้ำท่วมระบายน้ำลำบาก

ตำบลโคกสะอาด ดินที่พบในพื้นที่ตำบลโคกสะอาดประกอบด้วย

๑.ดินชุดร้อยเอ็ด เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายดินล่างเป็นดินร่วนเหนียว การระบายน้ำค่อนข้างเล ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๔.๕-๕.๕

๒.ดินชุดโคราช เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายดินล่างเป็นดินร่วนเหนียว การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๔.๕-๕.๕

ตำบลโนนศิลาแลง ดินที่พบในพื้นที่ตำบลโนนศิลาแลง ประกอบด้วย

กลุ่มชุดดินที่๖ เนื้อดินเป็นเหนียว ดินบนมีสีเทาแก่ ดินล่างมีสีน้ำตาลอ่อนหรือสีเทามีจุดปะสีน้ำตาลสีเหลืองหรือสีแดงตลาด บางแห่งมีศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีพวกเหล็ก มังกานีสปะปนอยู่ ดินกลุ่มนี้เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำ เป็นดินลึกมาก มี การระบายน้ำค่อนข้างเลว พื้นที่น้ำท่วมขัง ระดับน้ำแช่ขัง๓๐-๕๐ ซม. ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่๑๗ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย การระบายน้ำค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่๒๐ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย การระบายน้ำค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ถ้าขาดน้ำจะมีคราบเกลือขึ้นปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง -๕.๕

กลุ่มชุดดินที่๒๒ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ถ้าขาดน้ำจะมีคราบเกลือขึ้นปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่๒๕ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย การระบายน้ำค่อนข้างเลว ถึงเลว ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง๔.๕-๕.๕

ตำบลเหล่ากลาง

กลุ่มชุดดินที่๖ เนื้อดินเป็นเหนียว ดินบนมีสีเทาแก่ ดินล่างมีสีน้ำตาลอ่อนหรือสีเทามีจุดปะสีน้ำตาลสีเหลืองหรือสีแดงตลาด บางแห่งมีศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีพวกเหล็ก มังกานีสปะปนอยู่ ดินกลุ่มนี้เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำ เป็นดินลึกมาก มี การระบายน้ำค่อนข้างเลว พื้นที่น้ำท่วมขัง ระดับน้ำแช่ขัง๓๐-๕๐ ซม. ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ได้แก่ ชุดดินจักราช (Ckr) ชุดดินชุมพวง (Cpg) ชุดดินหุบกระพง (Hg) ชุดดินห้วยแกลง (Ht) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) และชุดดินยางตลาด (YL)

ลักษณะสำคัญของดิน กลุ่มดินร่วนหยาบถึงถึงมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐ B เนื้อดินเป็น กลุ่มดินร่วนปนทราย ดินมีสีน้ำตาลอ่อน สีเหลืองหรือสีแดง บางแห่งอาจพบจุดปะสีน้ำตาลในดินชั้นล่างเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวของเนื้อหินหยาบ พบบริเวณค่อนข้างราบเรียบจนถึงพื้นที่ลาดเชิงเขาส่วนมากมีความลาดชัน ๒-๒๐ เปอร์เซ็นต์

ตำบลฆ้องชัยพัฒนา

กลุ่มชุดดินที่ ๔

ได้แก่ ชุดดินบางมูลนาก (Ban) ชุดดินบางปะอิน (Bin) ชุดดินชัยนาท (Cn) ชุดดินชุมแสง (Cs) ชุดดินพิมาย (Pm) ชุดดินราชบุรี (Rb) ชุดดินสระบุรี (Sb) ชุดดินสิงห์บุรี (Sin) ชุดดินศรีสงคราม (Ss) ชุดดินท่าพล (Tn) ชุดดินท่าเรือ (Tr) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะสำคัญของดิน กลุ่มดินเหนียวถึงมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ ๗

ได้แก่ ชุดดินเดิมบาง (Db) ชุดดินน่าน (Na) ชุดดินนครปฐม (Np) ชุดดินผักกาด (Pat) ชุดดินสุโขทัย (Skt) ชุดดินท่าตูม (Tt) ชุดดินอุตรดิตถ์ (Utt) และชุดดินระโนด (Ran)

ลักษณะสำคัญของดิน กลุ่มดินเหนียวถึงมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ ๑๕

ได้แก่ ชุดดินหล่มสัก (La) ชุดดินแม่สาย (Ms) และชุดดินแม่ทะ (Mta)

ลักษณะสำคัญของดิน กลุ่มดินทรายแป้งถึงมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง

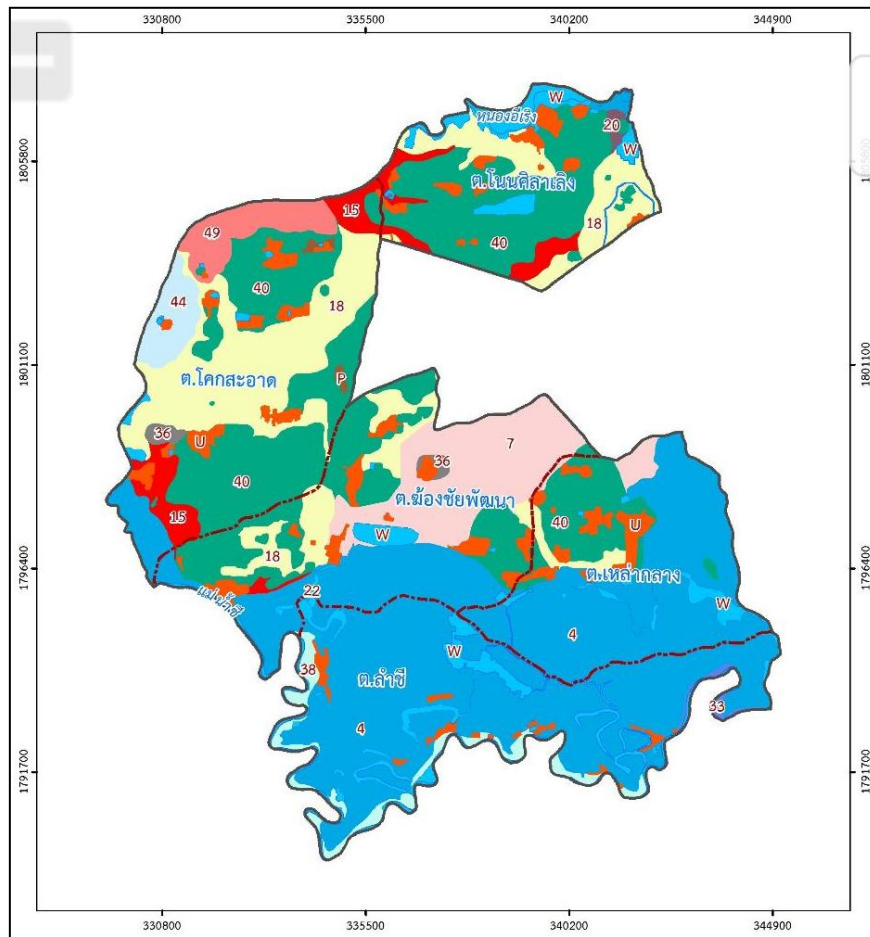
กลุ่มชุดดินที่ ๑๗ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๒๒ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ถ้าขาดน้ำจะมีคราบเกลือขึ้นปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๓๓

ได้แก่ ชุดดินดงยางเอน (Don) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินกำแพงแสน (Ks) ชุดดินลำสนธิ (Ls) ชุดดินน้ำดุก (Nd) ชุดดินธาตุพนม (Tp) และชุดดินตะพานหิน (Tph)

ลักษณะสำคัญของดิน กลุ่มดินทรายแป้งละเอียดหรือดินร่วนละเอียดถึงมากที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัด ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ภาพที่ ๕ เขตดินอำเภอเมืองชัย

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดกาฬสินธุ์ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่นๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มีอากาศร้อนถึงร้อนจัด และค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว ส่วนฤดูฝนจะมีฝนตกชุกช่วงเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม จังหวัดกาฬสินธุ์มีฝนตกเฉลี่ย ๑,๓๙๘.๔ มิลลิเมตร/ปี อุณหภูมิสูงสุด ๔๑.๕ องศาเซลเซียสและอุณหภูมิต่ำสุด ๑๒.๗ องศาเซลเซียส (ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยากาฬสินธุ์)

๑.๓.๒ ฤดูกาล

ฤดูกาลของอำเภอเมืองชัย มี ๓ ฤดู ดังนี้

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ย ๓๓ องศาเซลเซียส โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทะเลจีนใต้
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๗ องศาเซลเซียส โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้ พัดเอาความชื้นจากทะเลอันดามันทำให้เกิดฝนตกชุก
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๒ องศาเซลเซียส กุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจาก ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

๑.๓.๓ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อุณหภูมิของอำเภอห้วยชัย เฉลี่ยทั้งปีสูงสุด ๓๕.๒๔ องศาเซลเซียส และเฉลี่ยต่ำสุด ๑๘.๔๗ องศาเซลเซียส สำหรับเดือนที่มีอุณหภูมิสูงสุด คือ เดือนเมษายนอุณหภูมิ ๓๕.๒๔ องศาเซลเซียส ส่วนเดือนที่อุณหภูมิต่ำสุด คือ เดือนมกราคมอุณหภูมิ ๑๘.๔๗ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ ๗๘

ภาพที่ ๖ สภาพอากาศและอุณหภูมิรายสัปดาห์ (กรมอุตุนิยมวิทยา)

๑.๓.๔ สถิติ ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนจากสถิติน้ำฝนจากสถานีอุตุนิยมวิทยาอำเภอกลมไวยจากปี ๒๕๔๒-๒๕๖๑ พบว่า มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยทั้งปี ๑,๔๔๖.๖ มิลลิเมตร โดยเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีปริมาณฝนตกมากที่สุด เฉลี่ย ประมาณ ๓๘๒.๑๑ มิลลิเมตร และเดือนที่มีปริมาณฝนตกน้อยที่สุดคือเดือนธันวาคม เฉลี่ย ๐.๙ มิลลิเมตร ระยะที่ฝนทิ้งช่วง ได้แก่ปลายเดือนมิถุนายน ถึง ต้นเดือนกรกฎาคม จำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ย ๑๐๗ วัน / ปี (ข้อมูล เฉลี่ย รอบ ๑๗ ปี)

ตารางที่ ๒ แสดงปริมาณน้ำฝนในรอบ ๑๐ ปี (๒๕๔๔-๒๕๕๓) หน่วย : มิลลิเมตร

เดือนปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
๒๕๔๔	๐.๘	-	๕๗.๘	๖๑.๑	๑๔๓.๑	๔๘๔.๔	๒๒๗.๔	๔๔๕.๖	๒๒๓.๕	๑๗๔.๐	๓๘.๕	-	๑,๘๕๖.๒
๒๕๔๕	-	-	๗๙	๕๓.๙	๑๒๖.๖	๑๗๔.๗	๙๒.๙	๓๘๖.๒	๒๕๑.๗	๕๔.๓	๑๘.๒	๑.๖	๑,๒๓๙.๑
๒๕๔๖	-	๑.๙	๓๒.๙	๒๕.๗	๗๙.๗	๒๒๖.๐	๑๘๓.๗	๓๗๕.๘	๓๒๔.๗	๖๓.๐	-	-	๑,๓๑๓.๔
๒๕๔๗	๒๐.๒	๔๕.๙	๘.๔	๑๒๐.๗	๒๘๒.๒	๓๐๐.๕	๕๕๓.๒	๓๒๔.๔	๑๓๒.๔	-	๒.๔	-	๑,๗๙๐.๓
๒๕๔๘	-	-	-	๓๕.๙	๑๙๘.๑	๑๘๔.๖	๓๒๖.๒	๒๔๖.๒	๓๗๑.๕	๑๖.๑	๒๒.๗	๐.๓	๑,๔๐๑.๖
๒๕๔๙	-	๕๖.๓	๓๖.๑	๙๔.๗	๑๘๘.๔	๑๔๘.๔	๑๑๓.๑	๑๕๙.๑	๒๒๗.๑	๒๖๑.๖	๓.๑	-	๑,๒๘๗.๙
๒๕๕๐	-	๓๐.๐	๓๒.๐	๕๗.๐	๑๘๑.๗	๗๙.๔	๑๐๔.๘	๖๕๒.๓	๑๖๖.๑	๒๐๕	๒๖.๒	-	๑,๕๓๔.๕
๒๕๕๑	๑.๕	๒.๙	๙.๓	๒๔๑.๐	๑๗๑.๘	๑๔๖.๑	๑๒๓.๒	๔๙๓.๗	๗๐๗.๒	๑๔๔.๖	๔๓.๘	๖.๒	๒,๐๙๑.๓
๒๕๕๒	-	-	๒๓.๐	๗๓.๕	๒๐๒.๓	๒๕๑.๒	๒๘๙.๐	๒๐๒.๑	๑๙๙.๘	๙.๖	-	๐.๕	๑,๒๕๑.๐
๒๕๕๓	๒๗.๐	๕๒.๑	-	๑๗.๐	๗๔.๐	๙๑.๑	๑๐๘.๘	๕๓๕.๗	๙๔.๘	๙๗.๘	-	-	๑,๐๙๘.๓
รวม	๔๙.๕	๑๓๔.๑	๒๕๕.๕	๗๖๓.๕	๑๖๔๗.๙	๒๐๘๖.๔	๒๑๒๒.๓	๓๘๒๑.๑	๒๖๙๘.๘	๗๗๔.๐	๑๑๑.๑	๑.๙	๑,๔๔๖๖.๑
เฉลี่ย	๔.๙๕	๑๓.๔๑	๒๕.๕๕	๗๖.๓๕	๑๖๔.๗๙	๒๐๘.๖๔	๒๑๒.๒๓	๓๘๒.๑๑	๒๖๙.๘๘	๗๗.๔	๑๑.๑๑	๐.๑๙	๑,๔๔๖.๖

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาอำเภออมลาลัย , ๒๕๕๓

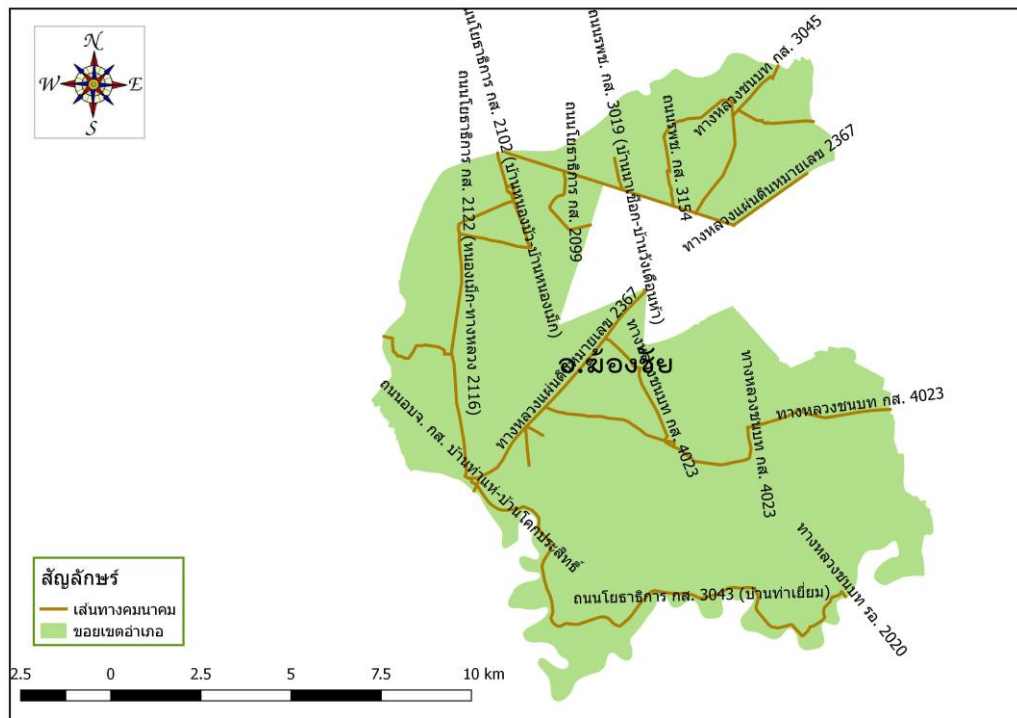
๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

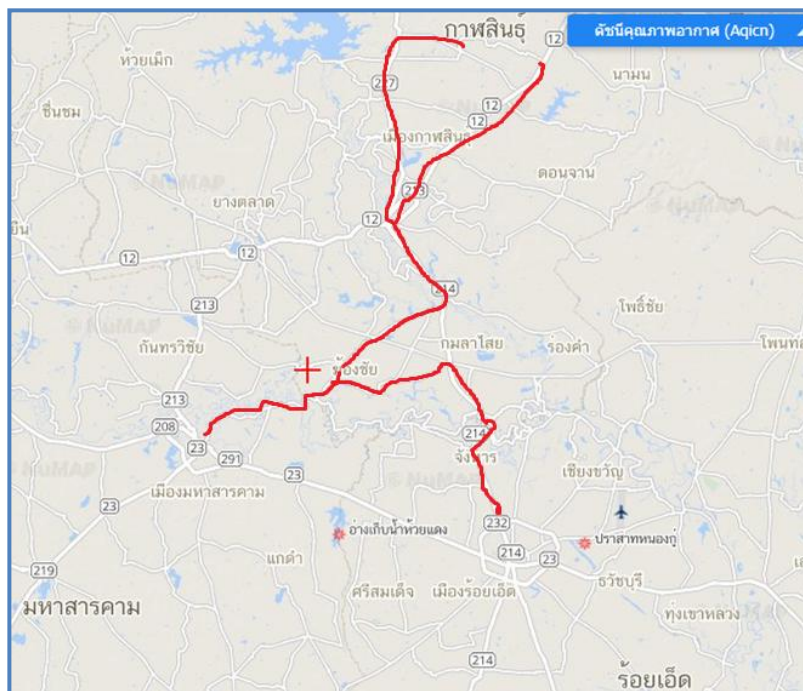
อำเภอห้วยซ้อยมีเส้นทางสายหลักทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๖๗ และมีเส้นทางติดต่อระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง และถนนซีเมนต์ มีถนนลูกรังบางช่วงการคมนาคมสะดวกพอสมควร ประชาชนนิยมใช้รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ ส่วนบุคคลเป็นพาหนะเดินทางสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้าน โดยมีทางหลวงชลบทหมายเลข กส ๓๐๔๓ ไปตามพนัก้านลำน้ำชี จากบ้านท่าแห่ (ตำบลห้วยซ้อยพัฒนา) ถึงบ้านท่าเยี่ยมระยะทาง ๑๕,๐๐๐ เมตร ทางหลวงชลบทหมายเลข ๔๐๒๓ เป็นเส้นทางเชื่อมตำบลัญญา อำเภอกลาไสย กับอำเภอห้วยซ้อยผ่านตำบลเหล่ากลางและตำบลห้วยซ้อยพัฒนา

๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

การเดินทางจากอำเภอห้วยซ้อยเดินทางไปยังจังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๖๗ ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๑๔ นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางไปยังจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้ทางหลวงหมายเลข ๒๓๖๗

ภาพที่ ๗ เส้นทางคมนาคม

ภาพที่ ๘ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

อำเภอห้วยซ้อย มีลำห้วยและลุ่มน้ำที่สำคัญ มีแหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง โดยมี

๑.๕.๑. แหล่งน้ำธรรมชาติ

๑. แม่น้ำชี เป็นแม่น้ำที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่ต้นน้ำอยู่จังหวัดชัยภูมิ ไหลผ่านจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ลำน้ำชี เป็นลำน้ำสายสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนหนึ่งของลำน้ำนี้ไหลผ่าน อำเภอยางตลาด ตอนใต้ อำเภอกลาไสยอำเภอห้วยซ้อย และอำเภอร่องคำ เป็นระยะทางยาวประมาณ ๔๗ กิโลเมตร ลุ่มน้ำชีครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ ๓๘๕ ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ ๕.๕ ของเนื้อที่ของจังหวัด โดยลำน้ำไหลผ่านอำเภอห้วยซ้อยตามแนวแบ่งเขตอำเภอและจังหวัดมหาสารคามและอำเภोजังหารจังหวัดร้อยเอ็ดบริเวณ ตำบลห้วยซ้อยพัฒนาและตำบลลำชีเป็นระยะทาง ๒๙ กิโลเมตร

๒. แหล่งน้ำธรรมชาติอื่นเช่น หนองเลิง เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในตำบลโนนศิลาเลิง มีเนื้อที่ ๑,๖๖๓ ไร่ และในพื้นที่อำเภอห้วยซ้อยมีแหล่งน้ำสาธารณะที่สำคัญดังนี้

ตำบลโนนศิลาเลิง มีแหล่งน้ำ ๔ แหล่ง

ตำบลห้วยซ้อยพัฒนา มีแหล่งน้ำ ๑๒ แหล่ง

ตำบลลำชี มีแหล่งน้ำ ๒๐ แห่ง

ตำบลเหล่ากลาง มีแหล่งน้ำ ๑๑ แห่ง

ตำบลโคกสะอาด มีแหล่งน้ำ ๙ แห่ง

จากข้อมูลข้างต้น เห็นได้ว่าอำเภอห้วยซ้อยมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์มาก กระจายไปทุกตำบลและมีหนาแน่นในตำบลลำชี

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ข้อมูลการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอห้วยชัย มีพื้นที่การเกษตรประมาณ ๖๒,๔๔๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๙ ของพื้นที่ทั้งหมด คราวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร โดยมีเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรทั้งสิ้น ๕,๑๔๘ คราวเรือน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่

- ๑) ข้าวนาปี พื้นที่เพาะปลูก ๖๐,๓๕๐ ไร่
- ๒) ข้าวนาปรัง พื้นที่เพาะปลูก ๔๒,๔๕๐ ไร่
- ๓) มันสำปะหลัง พื้นที่เพาะปลูก ๔๓๐ ไร่
- ๔) อ้อยโรงงาน พื้นที่เพาะปลูก ๒๒๕ ไร่
- ๕) ยางพารา พื้นที่เพาะปลูก ๓๕๓ ไร่เปิดกรีดแล้ว ๑๘๔ ไร่ ยังไม่เปิดกรีด ๑๖๙ ไร่
- ๖) พืชผัก พื้นที่ปลูก ๔๕ ไร่

สัตว์เศรษฐกิจ

การปศุสัตว์

การเลี้ยงสัตว์ในอำเภอส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๙๐ จะเลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้บริโภคในครัวเรือนและมีการเลี้ยงสัตว์ดังนี้

ไก่ไข่/ไก่พื้นเมือง จำนวน ๕๕,๙๑๖ ตัว

เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง (เป็ดไข่) ๕๘,๐๐๐ ตัว

โคเนื้อ ๑,๓๔๓ ตัว

กระบือ ๓๙๙ ตัว

สุกร ๑,๗๗๐ ตัว (มีฟาร์มสุกรขาดกลาง ๒ ฟาร์มอยู่ในตำบลเหล่ากลาง และตำบลโคก

สะอาด)

แพะ ๕๔ ตัว

การประมง

สัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยงที่สำคัญของอำเภอห้วยชัยได้แก่ปลาอินทรี เช่นปลานิล ปลาตะเพียน ปลาดุก ในบ่อปลาสาธารณะและบ่อเก็บน้ำในพื้นที่เกษตรกร เลี้ยงกบ และมีการทำประมงพื้นบ้านตามลำน้ำชี

ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก พืชที่เกษตรกรปลูกเป็นหลักได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรังนอกจากนี้ยังปลูกพืช เลี้ยงสัตว์อื่นๆเป็นอาชีพเสริมเช่น ถั่วลิสง ข้าวโพดหวาน ไม้ผล และพืชผักต่างๆ พื้นที่ถือครองส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่โฉนด ในส่วนของการถือครองพื้นที่มีลักษณะดังนี้

๑) เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ ๘๐

๒) เป็นที่เช่าของผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ ๑๐

๓. อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๐

พันธุ์พืชที่ปลูก / พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ

พืชเศรษฐกิจ ที่ปลูกในอำเภอห้วยชัยดังนี้ มีดังนี้

ข้าวนาปี พันธุ์ข้าวนาปีที่เกษตรกรนิยมปลูกมี ๒ พันธุ์ส่งเสริม ได้แก่พันธุ์ข้าวเจ้าขาวดอกมะลิ ๑๐๕ คิดเป็นร้อยละ ๘๐ และ พันธุ์ข้าวเหนียว กข ๖ คิดเป็นร้อยละ ๑๖, และพันธุ์กข.๔๙ คิดเป็นร้อยละ ๔

ข้าวนาปรัง จำแนกตามครัวเรือนที่ปลูกข้าวนาปรัง พบว่าพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกมากที่สุดคือพันธุ์ส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์ กข ๔๙ คิดเป็นร้อยละ ๙๐ นอกนั้นปลูกพันธุ์ พิษณุโลก ๒ กข ๑๐ กข ๓๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๐

มันสำปะหลัง จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกพบว่าปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ระยอง ๗๒ เกษตรศาสตร์ ๕๐

อ้อย จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกพบว่าปลูกอ้อยพันธุ์ ขอนแก่น ๓

ยางพารา จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกพบว่าปลูกยางพาราพันธุ์ RRIM ๖๐๐

ข้าวโพดหวาน จำแนกตามครัวเรือนที่เกษตรกรที่ปลูก พบว่าพันธุ์ที่ปลูกมากที่สุดคือพันธุ์ส่งเสริมลูกผสมของบริษัทศรแดง ทั้งชนิดเมล็ด สีเหลือง ขาว และเมล็ดขาวแซมม่วง คิดเป็นร้อยละ ๙๐ ได้แก่ พันธุ์ซูเปอร์สวีท คิดเป็นร้อยละ ๑๐

มะม่วง จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูก พบว่าเกษตรกรปลูกพันธุ์ส่งเสริม ได้แก่ แก้วเขียวเสวย หนองแซง น้ำดอกไม้ แก้วขม้น เขียวใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

มะพร้าว จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูก พบว่าเกษตรกรปลูกพันธุ์ส่งเสริมคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

ผักกาด จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูก พบว่าเกษตรกรปลูกพันธุ์ส่งเสริมคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

พริก จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกในตำบลลำชีพบว่าเกษตรกรปลูกพันธุ์ส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และปลูกพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐

หอมแดง จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูก พบว่าเกษตรกรปลูกพันธุ์พื้นเมืองคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

หอมแบ่ง จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกใน พบว่าเกษตรกรปลูกพันธุ์ส่งเสริมคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ

โคเนื้อ จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงพบว่าเกษตรกรเลี้ยงพันธุ์ส่งเสริม ได้แก่ โคขุนลูกผสมพันธุ์บาร์มัน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และเลี้ยงพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ และลูกผสมชาโลเล่ย์ร้อยละ ๒๐

กระบือ จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยง พบว่าเกษตรกรเลี้ยงพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ เลี้ยงพันธุ์นิโกรร้อยละ ๕๐.๐๐

สุกร จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยง พบว่าเกษตรกรเลี้ยงพันธุ์ส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์ลาสไวท์ และพันธุ์แลนด์เลส และพันธุ์ลูกผสมสามสายเลือด คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๐ และเลี้ยงพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐

เป็ดเนื้อ จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยง พบว่าเกษตรกรเลี้ยงพันธุ์ส่งเสริม ได้แก่ เป็ดเทศ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และเลี้ยงพันธุ์เป็ดเทศพื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐

เป็ดไข่ จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงพบว่าเกษตรกรเลี้ยงพันธุ์ส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์กากีแคมเบล คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

ไถ่พื้นเมืองและลูกผสม จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่เลี้ยง พบว่าเกษตรกรเลี้ยงพันธุ์
ส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

การเลี้ยงปลา จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงปลาในพบว่า เกษตรกรมีการเลี้ยงปลา
กินพืช ได้แก่ ปลานิล ปลาไน และปลาตะเพียน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ และเลี้ยงปลากินเนื้อ ได้แก่ ปลาดุก
คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐

การใช้ที่ดิน

ที่อยู่อาศัย	๕๔๖	ไร่	เฉลี่ย	๑.๓๙	ไร่ / คร้วเรือน
ที่นา	๖๐๓๒๕	ไร่	เฉลี่ย	๒๓.๕๔	ไร่ / คร้วเรือน
ที่ไร่	๕๐	ไร่	เฉลี่ย	๐.๐๗	ไร่ / คร้วเรือน
ที่ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น	๑๘๒	ไร่	เฉลี่ย	๐.๒๖	ไร่ / คร้วเรือน

ระบบการผลิต

เกษตรกรในอำเภอซำสูงชัย ผลิตข้าวเป็นพืชหลักเนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่รับน้ำโครงการชลประทานลำปาว คิดเป็นร้อยละ ๗๖ จึงมีระบบการผลิตข้าวปีละ ๒ ครั้ง
ได้แก่ปลูกข้าวนาปี ในฤดูฝนโดยอาศัยน้ำฝนและน้ำจากโครงการชลประทานและปลูกข้าวนาปรัง และพืชฤดู
แล้ง เช่น ถั่วลิสง, ข้าวโพดหวาน หลังเก็บเกี่ยวข้าวนาปีในส่วนของปลูกข้าวนาปรังในแต่ละปีเกษตรกรจะ
ปลูกมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณการส่งน้ำของโครงการลำปาว การผลิตพืชของเกษตรกรเป็นลักษณะการ
ผลิตพืชเชิงเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่

ในส่วนของ การเลี้ยงสัตว์เกษตรกรและการเลี้ยงปลา เกษตรกรมีการเลี้ยงตลอดทั้งปีโดยการ
เลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติและให้อาหารสมทบ

เทคโนโลยีการผลิตพืช / สัตว์

ข้าวนาปี จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกข้าวนาปีในพบว่า เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีในการเพิ่ม
ผลผลิต คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๓๓ และไม่ใช้ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ ส่วนการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต
ข้าว คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓ ตามลำดับ พื้นที่ปลูกข้าวนาปี เฉลี่ย
๑๒.๙๓ ไร่ / คร้วเรือน ผลผลิตรวม ๖,๔๑๓.๕๓ กก. / คร้วเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๔๙๕.๖๙ กก. / ไร่

ข้าวนาปรัง จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกข้าวนาปรังพบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิต
คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๕.๐ และไม่ใช้ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๐ ส่วนในด้านการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิด
เป็นร้อยละ ๗๙.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง เฉลี่ย ๙.๘๒ ไร่ /
คร้วเรือน ผลผลิตรวม กก. / คร้วเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๖๕๐ กก. / ไร่

มันสำปะหลัง จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกมันสำปะหลังพบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่ม
ผลผลิต คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๙๙ และไม่ใช้ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ส่วนในด้านการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต
คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๐๐

อ้อย จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกอ้อย พบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิต คิดเป็น
ร้อยละ ๙๕.๐๐ และไม่ใช้ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐ส่วนในด้านการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็นร้อย
ละ ๖๐.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐

ถั่วลิสง จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกถั่วลิสง พบว่า เกษตรกรมีการการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิต คิดเป็น ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็น ร้อยละ ๔๐.๐๐ พื้นที่ปลูกถั่วลิสง เฉลี่ย ๐.๗๕ ไร่ / คร้วเรือน ผลผลิตรวม ๑๘๕ กก. / คร้วเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๒๑๐ กก. / ไร่

ข้าวโพดหวาน จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกข้าวโพดหวาน พบว่า เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมี คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ด้านการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็น ร้อยละ ๕๐.๐๐ พื้นที่ปลูกเฉลี่ย ๐.๖๒ ไร่ / คร้วเรือน ผลผลิตรวม ๒๕๐.๐๐ กก./ คร้วเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ กก. / ไร่

มะม่วง จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่ปลูกมะม่วงพบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยในการเพิ่มผลผลิต คิดเป็น ร้อยละ ๕๒.๐๐ไม่ใช้ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐๐ และมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็น ร้อยละ ๒๒.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๐๐ พื้นที่ปลูก เฉลี่ย ๑.๔๓ ไร่/คร้วเรือน ผลผลิตรวม ๙๐.๐๐ กก./คร้วเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๖๒.๖๖ กก/ไร่

มะพร้าว จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่ปลูกมะพร้าวในพบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และไม่มีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ พื้นที่ปลูก เฉลี่ย ๒.๕๑ ไร่/คร้วเรือน ผลผลิตรวม ๒๕๐ กก./คร้วเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๙๙.๕๕ กก./ไร่

การปลูกเลี้ยงหม่อนไหม จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม พบว่า เกษตรกร มีการปลูกหม่อนพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และปลูกพันธุ์ส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยในการเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และไม่มีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจในตำบล

โคเนื้อ จำแนกตามคร้วเรือนที่เลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมีการทำวัคซีนในการป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และไม่มีการทำวัคซีน คิดเป็น ร้อยละ ๖๖.๖๖ ไม่มีการเก็บถนอมอาหารหยาบในรูปหญ้าแห้ง หญ้าหมัก หรือฟางปรุแต่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และไม่มีการใช้อาหารข้นเลี้ยงโค คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

สุกร จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรในตำบลพบว่าเกษตรกรมีการทำวัคซีนเพื่อป้องกันโรคอหิวาห์สุกรด้วยตนเอง คิดเป็น ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ อาหารข้นที่เลี้ยงได้จากการผสมเอง คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และอาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ มีการแยกโรงเรือนของสุกรแต่ละขนาด คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และไม่มีการแยก คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐

เป็ดเนื้อ จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงเป็ดเนื้อ พบว่าเกษตรกรมีระบบการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๐ และเลี้ยงแบบขังคอก คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐ อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นอาหารข้นที่ได้จากการผสมเอง คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐และอาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐ การทำวัคซีน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ และไม่ทำวัคซีน คิดเป็นร้อยละ๖๒.๕๐ ผู้ทำวัคซีนได้แก่ตนเอง คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐และผู้อื่นทำให้คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐

เป็ดไข่ จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงเป็ดเนื้อ พบว่าเกษตรกรมีระบบการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๐๐ เลี้ยงแบบขังคอก คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ และเลี้ยงแบบปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐ อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นอาหารข้นที่ได้จากการผสมเอง คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๐๐ และอาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ไม่ใช้อาหารข้น คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐

ไก่พื้นเมืองและลูกผสม จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงพบว่ามีการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๔๖ เลี้ยงแบบขังคอก คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๙ และเลี้ยงแบบปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๓ อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นอาหารชั้นที่ได้จากการผสมเอง คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗๔ และอาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๘๖ ไม่ใช้อาหารชั้น คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๖ มีการทำวัคซีน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๓ ไม่ทำวัคซีน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๖๖ ทำวัคซีนด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๖ และให้ผู้อื่นทำให้คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๗

การเลี้ยงปลา

ปลานิล/ใน/ตะเพียน จำแนกตามครัวเรือนที่เลี้ยง พบว่า เกษตรกรมีการเลี้ยงปลาแบบเตรียมบ่อ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ และไม่มีเตรียมบ่อ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๐ มีการให้อาหาร คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ และไม่มีให้อาหาร คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ส่วนอาหารที่ให้ได้แก่อาหารพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ อาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ไม่มีการใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

ปลาดุก จำแนกตามครัวเรือนที่เลี้ยง พบว่า เกษตรกรมีการเลี้ยงปลาแบบเตรียมบ่อ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และ มีการให้อาหาร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ส่วนอาหารที่ให้ได้แก่ อาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และมีการใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

ขนาดการถือครองที่ดิน

(๑) สูงสุด	๑๐๐	ไร่ / ครัวเรือน
(๒) ต่ำสุด	๒	ไร่ / ครัวเรือน
(๓) เฉลี่ย	๒๑.๕๕	ไร่ / ครัวเรือน

สิทธิในที่ดินทำกิน

พื้นที่ทำกินของอำเภอซ่งชัย มีเอกสารสิทธิ์ เป็น นส๓ก. และโฉนด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๐๐

จำนวนแรงงาน

จำนวนสมาชิก	เฉลี่ย ๕ คน / ครัวเรือน
จำนวนแรงงานในภาคเกษตร	เฉลี่ย ๓ คน / ครัวเรือน
จำนวนแรงงานนอกภาคเกษตร	เฉลี่ย ๑ คน / ครัวเรือน

๑.๖.๒ ผลผลิตมวลรวมของจังหวัด

จากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแบบปริมาณลูกโซ่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร มีแนวโน้มลดลงจากปี ๒๕๕๖ โดยในปี ๒๕๕๗ มีมูลค่า ๖,๓๑๖ ล้านบาท ซึ่งกิจกรรมที่มีมูลค่าลด ได้แก่ เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมนอกภาคการเกษตร ในปี ๒๕๕๗ มีแนวโน้มลดลงจากปี ๒๕๕๖ โดยมีมูลค่า ๒๕,๒๙๓ ล้านบาท ซึ่งกิจกรรมที่มีมูลค่าสูงที่สุด ได้แก่ การศึกษามูลค่า ๕,๖๔๖ ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรม มูลค่า ๕,๐๓๗ ล้านบาท การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน มูลค่า ๓,๐๐๙ ล้านบาท ตัวกลางทางการเงิน มูลค่า ๒,๘๘๘ ล้านบาท บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ มูลค่า ๑,๘๖๘ ล้านบาท และการก่อสร้าง มูลค่า ๑,๗๓๗ ล้านบาท ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๗

ที่	สาขาการผลิต	ปี (หน่วย: ล้านบาท)		
		๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗
๑	ภาคเกษตร	๖,๐๘๕	๕,๖๑๔	๖,๓๑๖
	เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	๕,๘๗๕	๕,๔๑๑	๖,๑๐๙
	การประมง	๑๖๖	๑๗๒	๑๕๒
๒	ภาคนอกเกษตร	๒๔,๔๕๘	๒๕,๕๑๙	๒๕,๒๙๓
	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๑๘	๑๖	๑๗
	อุตสาหกรรม	๔,๔๘๕	๔,๘๒๔	๕,๐๓๗
	การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	๖๘๔	๖๖๑	๗๐๘
	การก่อสร้าง	๑,๗๗๖	๑,๗๒๖	๑,๗๓๗
	การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	๒,๙๖๖	๒,๙๗๙	๓,๐๐๙
	โรงแรมและภัตตาคาร	๑๒๖	๑๓๗	๑๑๓
	การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	๑,๐๑๖	๑,๐๑๑	๙๙๔
	ตัวกลางทางการเงิน	๑,๘๕๑	๒,๔๘๗	๒,๘๙๘
	บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	๑,๗๘๐	๒,๓๖๒	๑,๘๖๘
	การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการ ประกัน สังคมภาคบังคับ	๒,๑๘๑	๑,๖๓๑	๑,๐๖๖
	การศึกษา	๕,๓๘๒	๕,๖๗๑	๕,๖๔๖
	การบริการด้านสุขภาพและสังคม	๗๗๒	๗๖๙	๗๘๑
	การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	๔๓๕	๔๕๖	๔๔๘
	ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	๑๔๖	๕๖	๑๐๔
	ผลต่าง (ผลรวมส่วนย่อย - ปริมาณลูกโซ่)	- ๘๐๓	- ๓๙๐	- ๙๙๖
	ร้อยละของผลต่าง ต่อ ค่าปริมาณลูกโซ่	- ๒.๖	- ๑.๓	- ๓.๑
	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ผลรวมส่วนย่อย)	๒๙,๖๖๐	๓๐,๓๖๙	๓๐,๖๘๗
	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ปริมาณลูกโซ่)	๓๐,๔๖๓	๓๐,๗๖๐	๓๑,๖๘๓

โดยทั่วไปและผลิตภัณฑ์มวลรวม สภาพทางเศรษฐกิจของอำเภอเมืองชัยใน พบว่า ประชากร ของอำเภอมีรายได้เฉลี่ยต่อคน ๗๑,๙๖๕ บาทต่อปี รายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำนา รายได้เฉลี่ย ๑๕๒,๔๑๒ บาท รับจ้าง รายได้ ๖๗,๖๗๐ บาท อื่นๆ รายได้ ๒๖,๒๔๔ บาท (ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองชัย ข้อมูล จปฐ. ๒๕๕๙)

๑.๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อครัวเรือน

รายได้และรายจ่ายของครัวเรือน

รายได้ในภาคเกษตร พบมากที่สุดเฉลี่ยในช่วง ๓๐,๐๐๐-๓๙,๙๙๙ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๖ รองลงมาได้แก่ เฉลี่ยในช่วง ๒๐,๐๐๐-๒๙,๙๙๙ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๖ และรายได้เฉลี่ยในช่วง ๔๐,๐๐๐-๔๙,๙๙๙ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓๓ ตามลำดับ ส่วนรายได้พบน้อยที่สุดเฉลี่ยในช่วง มากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท / ครัวเรือน/ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๓

**** หมายเหตุ** รายได้เฉพาะเป็นเงินสด ส่วนที่เก็บไว้ บริโภค ข้าวพันธุ์ และอื่นๆ ไม่ได้นำมา คิดเป็นมูลค่า

รายได้นอกภาคเกษตร พบสูงที่สุดได้แก่ รายได้เฉลี่ยในช่วง ๒๐,๐๐๐-๒๙,๙๙๙ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๖ รองลงมาได้แก่รายได้เฉลี่ยในช่วง ๓๐,๐๐๐-๓๙,๐๐๐ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๖ และรายได้เฉลี่ยในช่วง ๑๐,๐๐๐-๑๙,๙๙๙ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ ตามลำดับ และรายได้ที่พบน้อยที่สุดเฉลี่ยในช่วง ๑๕๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๓

รายจ่ายในภาคเกษตร พบสูงที่สุดได้แก่ รายจ่ายเฉลี่ยในช่วง ๑๐,๐๐๐-๑๙,๙๙๙ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๕๕ รองลงมาได้แก่รายจ่ายเฉลี่ยในช่วง ๒๐,๐๐๐-๒๙,๙๙๙ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๔๕

รายจ่ายนอกภาคเกษตร พบสูงที่สุดได้แก่ รายจ่ายในช่วง ๓๐,๐๐๐-๓๙,๙๙๙ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๕ รองลงมาได้แก่รายจ่ายเฉลี่ยในช่วง ๑๕๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔๕และรายจ่ายที่พบน้อยที่สุดเฉลี่ยในช่วง ๑๐,๐๐๐-๑๙,๙๙๙ บาท / ครัวเรือน / ปี คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๐

๑.๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

อำเภอเมืองชัยภูมิ ๗,๗๓๓ ครัวเรือน มีประชากร ๒๖,๑๑๓ คน แยกเป็นชาย ๑๒,๘๘๘ คน หญิง ๑๓,๒๒๕ คน ความหนาแน่นของประชากร ๑๘๘ คน/ตร.กม. จำนวนประชากร ตารางที่ ๔ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรของอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ตำบล	จำนวนครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร	จำนวนประชากร(คน)		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	เมืองชัยพัฒนา	๒,๐๕๗	๑,๒๗๔	๓,๒๔๕	๓,๓๓๙	๖,๕๘๔
๒	โคกสะอาด	๒,๓๐๘	๑,๔๕๓	๓,๕๒๕	๓,๗๗๕	๗,๓๐๐
๓	เหล่ากลาง	๑,๑๖๕	๘๑๓	๒,๑๖๗	๒,๑๔๙	๔,๓๑๖
๔	ลำชี	๑,๐๕๐	๑,๑๙๒	๑,๗๔๐	๑,๗๓๓	๓,๔๗๓
๕	โนนศิลาเล็ก	๑,๔๐๕	๘๗๐	๒,๒๑๑	๒,๒๒๙	๔,๔๔๐
รวม		๗,๕๘๑	๕,๔๐๓	๑๒,๘๘๘	๑๓,๒๒๕	๒๖,๑๑๓

ที่มา: สำนักทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองชัย, สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัย, สิงหาคม ๒๕๖๘

๑.๖.๕ การศึกษา

อำเภอห้วยชัย มีการจัดการศึกษาเป็น ๒ ระบบ คือ

๑. การศึกษาในระบบโรงเรียน

- มีโรงเรียนมัธยมศึกษา ๓ แห่ง ได้แก่
- โรงเรียนห้วยชัยวิทยาคม
- โรงเรียนเหล่ากลางวิทยาคม
- โรงเรียนไตรรัตน์ วิทยาคม

มีโรงเรียนประถมศึกษา ๑๗ แห่ง โรงเรียนเอกชน ๑ แห่ง

๒. การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีศูนย์การศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน ๑ แห่ง มีห้องสมุดประชาชน จำนวน ๑ แห่ง

๑.๖.๖ สาธารณสุข

อำเภอห้วยชัย มีหน่วยงาน/เอกชนให้บริการด้านสาธารณสุขดังนี้

- โรงพยาบาลชุมชน	จำนวน ๑	แห่ง
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	จำนวน ๗	แห่ง
- คลินิกทั่วไป/สถานบริการ	จำนวน ๑	แห่ง
- สุขศาลา	จำนวน ๔๘	แห่ง
- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	จำนวน ๕๗๕	คน

๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรตำบลโนนศิลาเลิง นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี่ บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำความผิด) ส่งหาทิสเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน** (คุ้มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเฒ่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี่** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจี่และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี่ ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมแบ่งข้าวจี่เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจี่ต่อหน้าทำให้เกิดความปิติใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี่ ทำบุญข้าวจี่ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวศ**(บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า พระเวศ เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญพระเวศ เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวศเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่า หากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาณิสสสังข์จะตกลงบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงกรานต์) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อดวงพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปิดป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืดห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก**(กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อ

ข้าวสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวนข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเรือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝนและระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูชายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

๑) เมื่อได้ข้าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน

๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

๓) ให้ทำศัลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขันบันได สมมาผักตู่เหือน

๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผ้า และให้เอาธูปเทียนถวายพระ

๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร

๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไป

ถวายพระ

๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเงยจาม

๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)

๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย

๑๓) ออย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก่าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลุ

ทิศอาคเนย์ - ปลูกต้นยอ

ทิศทักษิณ - ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ

ทิศหริ - ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน

ทิศปัจฉิม - ปลูกมะขาม มะยม

ทิศพายัพ - ปลูกมะกรูดมะนาว

ทิศอุดร - ปลูกต้นหมากดัน(พุทรา)

ทิศอีสาน - ปลูกดอกกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม่ก็ลบหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่เฝ้านา เมื่อชาวบ้านเข้าหักไร่ถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขันได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว้นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตกเป็นทิศที่ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเหือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้ตีนเชี่ยเสื้อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ช่มเหลกัน ด่าป้อยญาติกัน คะลำ

๑.๖.๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งการดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่น และอำเภอมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน กลุ่มดังนี้

๑. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน ๑๓ กลุ่ม
๒. กลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน ๕ กลุ่ม
๓. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๔๖ กลุ่ม
๔. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๒๔ กลุ่ม
๕. กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว จำนวน ๓ กลุ่ม
๖. กลุ่มแปลงใหญ่ผัก จำนวน ๑ กลุ่ม

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกร อำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับที่	ชื่อกกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม			จำนวนสมาชิกในกลุ่ม(ราย)	ปีที่จัดตั้ง
		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน		
	ตำบลลำชี					
๑	วิสาหกิจชุมชนสภาชุมชนโนนแดง		✓	✓	๔๗	๒๕๕๒
๒	วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองหวาย	✓		✓	๙	๒๕๕๖
๓	กลุ่มเย็บผ้าโหล ม.๓ ตำบลลำชี	✓		✓	๑๐	๒๕๔๘
๔	ทอผ้าห่มบ้านกุดเชือก ม.๓			✓	๑๕	๒๕๔๘
๕	พัฒนาผลิตภัณฑ์กกลสามัคคี			✓	๒๕	๒๕๔๙
๖	กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อโนนแดงลำชี		✓	✓	๑๐	๒๕๖๐
๗	วิสาหกิจชุมชนจักสานบ้านท่าเยี่ยม			✓	๗	๒๕๖๒
๘	กลุ่มนาแปลงใหญ่บ้านโนนแดง		✓		๑๑๔	๒๕๖๑
	ตำบลห้วยชัยพัฒนา					
๑	วิสาหกิจชุมชนกระเช้าเถาวัลย์โนนเขวา			✓	๑๙	๒๕๔๘
๒	วิสาหกิจชุมชนเกษตรไซโย๔๘			✓	๒๓	๒๕๔๙
๓	วิสาหกิจชุมชนปลูกผักปลอดภัยสารพิษกุดห้วยชัย			✓	๑๙	๒๕๔๙
๔	วิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์โนนเขวา ม.๔			✓	๑๒	๒๕๔๙
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรห้วยชัยพัฒนา			✓	๑๖	๒๕๔๙
๖	วิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยชีวภาพดอนแคน			✓	๑๗	๒๕๕๑
๗	วิสาหกิจชุมชนผักปลอดภัยบึงขยง			✓	๒๐	๒๕๕๑
๘	วิสาหกิจชุมชนนางเล็ดขนมทิพย์			✓	๑๐	๒๕๕๓
๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าห้วยชัย			✓	๗	๒๕๕๕
๑๐	วิสาหกิจชุมชนปันบุญ			✓	๓๑	๒๕๕๕
๑๑	วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อบ้านเหล่าแดง			✓	๑๐	๒๕๖๐
๑๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพันธุ์โคเนื้อไทยเหล่าแดง			✓	๑๐	๒๕๖๐

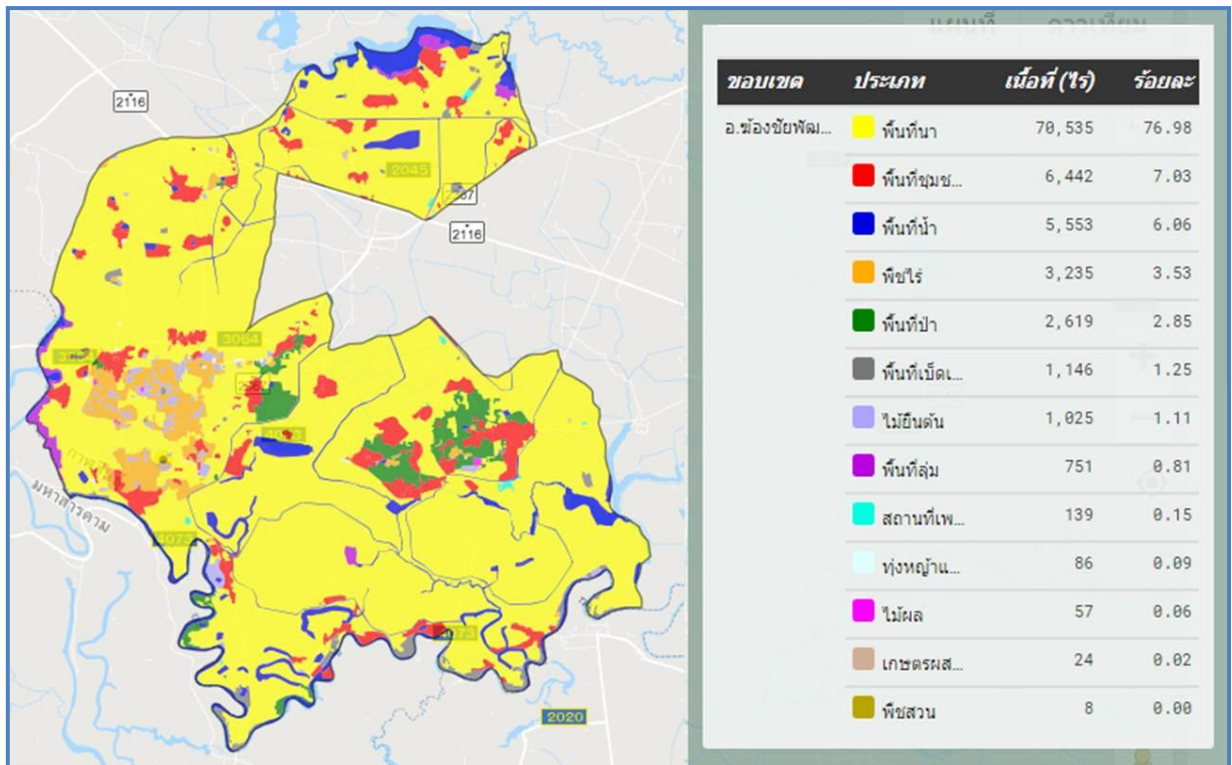
ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกร อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม			จำนวนสมาชิกในกลุ่ม(ราย)	ปีที่จัดตั้ง
		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน		
	ตำบลโคกสะอาด					
๑	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์			✓	๕๙	๒๕๔๘
๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านน้อยหนองดง			✓	๑๐	๒๕๔๙
๓	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคกระบือบ้านหนองบัว หมู่ ๓			✓	๑๐	๒๕๔๙
๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มจักสานพลาสติกเอ็น			✓	๑๐	๒๕๔๙
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ม.๖			✓	๒๙	๒๕๔๙
๖	วิสาหกิจชุมชนไม้กวาดพลาสติก			✓	๑๒	๒๕๕๑
๗	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อดอนข่า			✓	๒๐	๒๕๕๑
๘	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อบ้านโนนชัย			✓	๑๐	๒๕๕๓
๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านสะอาด			✓	๑๐	๒๕๕๕
๑๐	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อบ้านน้อย ม.๗			✓	๑๐	๒๕๕๕
	ตำบลเหล่ากลาง					
๑	วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวหนอง			✓	๑๐	๒๕๔๘
๒	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโครมใจคุยโพธิ์-วังยาง			✓	๑๗	๒๕๔๙
๓	วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปอาหารและผลิตภัณฑ์			✓	๑๑	๒๕๔๙
๔	วิสาหกิจชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านป็นสุข			✓	๙	๒๕๔๙
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ			✓	๑๒	๒๕๔๙
๖	วิสาหกิจชุมชนปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดมะตูมใหญ่			✓	๑๐	๒๕๕๑
๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านหัวโนนเปลือย			✓	๒๐	๒๕๕๑
๘	วิสาหกิจชุมชนสตรีทอผ้าลายขัดพื้นฐานหัวโนนเปลือย			✓	๑๒	๒๕๕๓
๙	วิสาหกิจชุมชนผ้าทอมือเกล็ดเต่าโนนพัน๔๙			✓	๑๐	๒๕๕๕
	ตำบลโนนศิลาเลิง					
๑	วิสาหกิจชุมชนดาวเรืองฟาร์มเห็ด			✓	๑๐	๒๕๔๙
๒	วิสาหกิจชุมชนทอเสื่อกกจักสานแม่บ้านหนองคู			✓	๑๖	๒๕๔๙
๓	วิสาหกิจชุมชนฟ้าใสเพาะเห็ด			✓	๗	๒๕๔๙
๔	เกษตรอินทรีย์โนนศิลาเลิง ม.๗			✓	๘	๒๕๔๙
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอเสื่อบ้านสว่าง			✓	๑๓	๒๕๕๑
๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านพัฒนาบ้านสว่าง หมู่๙			✓	๑๐	๒๕๕๑
๗	อนุรักษ์พันธุ์ข้าวหอมมะลิและปลูกผักปลอดสาร			✓	๑๒	๒๕๕๓
๘	กลุ่มสตรีบ้านวังเดือย			✓	๑๕	๒๕๕๕

๑.๓ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๑.๓.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชน เมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในอำเภอห้วยชัย สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น พื้นที่นา พื้นที่พืชไร่ พื้นที่ไม้ยืนต้น พื้นที่ป่า พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งรายละเอียดแสดงในภาพที่ ๑๐

ภาพที่ ๑๑ การใช้ประโยชน์ที่ดิน

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๕๘-๒๕๕๙)

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอห้วยซ้อย

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่

๑) เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

(๑) Smart Farmer, YSF, ที่มีความรู้ความชำนาญ/เครือข่าย

เกษตรกรต้นแบบ smart farmer ในอำเภอห้วยซ้อยมีจำนวน ๖ ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี เช่น

๑. นางสาวสุพิน หนองเสนา ๑๑๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลเหล่ากลาง เป็นเกษตรกรต้นแบบเจ้าของแปลงและศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เน้นการลดต้นทุนการผลิตข้าว และเพิ่มประสิทธิภาพข้าว โดยเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน การไถกลบตอซังข้าว การผลิตและใช้เมล็ดข้าวพันธุ์ดี การตรวจวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัด การใช้ชีวภัณฑ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต เกษตรทฤษฎีใหม่เช่นการเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ปลูกไม้ กล้วย มะนาว เพกา พืชผักตามฤดูกาล ผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน เป็นประธานแปลงใหญ่ข้าวตำบลเหล่ากลาง ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีการศึกษาเรียนรู้โดยตลอดแล้วนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในไร่นา

๒. นางสาวไพฑูรย์ พละสาร บ้านเลขที่ ๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลเหล่ากลาง เป็นเกษตรกรสาขาทำนาดีเด่นที่ระดับจังหวัด และชมเชยที่ ๑ ระดับเขต เน้นการลดต้นทุนการผลิตข้าวและเพิ่มประสิทธิภาพข้าว โดยเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน การไถกลบตอซังข้าว การผลิตและใช้เมล็ดข้าวพันธุ์ดี การตรวจวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัด การใช้ชีวภัณฑ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต เกษตรทฤษฎีใหม่เช่นการเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เลี้ยงไก่ เลี้ยงโค ปลูกดาวเรือง กล้วย มะนาว เพกา พืชผักตามฤดูกาล ผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน เปิดร้านค้าในหมู่บ้าน

๓. นางทิพย์ ไชยชาติ หมู่ ๘ บ้านกุดห้วยซ้อย เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เน้นการพึ่งตนเองเป็นหลักใช้สารชีวภัณฑ์ ในไร่นาและสวน สร้างรายได้อย่างยั่งยืน

๔. นายมงคล นาทันเลิศ หมู่ ๘ บ้านกุดห้วยซ้อย เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต เดิมพื้นที่เป็นพื้นที่นาทั้งหมด ได้ประสบปัญหาขาดทุนจากการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว หลังจากนั้นได้คิดว่าวิธีที่จะสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวจึงได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่มาประยุกต์ใช้กับที่นาบางส่วนโดยหันมาแบ่งปลูกฝรั่ง ตะไคร้ มะนาว มะละกอ ไข่ เป็นต้น โดยเริ่มจากทดลองทำพื้นที่เล็กๆพอได้ผลเป็นที่น่าพอใจจึงขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น ทำให้สร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

๕. นายสุบรรณ ศรีเสนา หมู่ ๑ เกษตรกรต้นแบบด้านการบริหารจัดการตลาดข้าว การลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ เป็นประธานนาแปลงใหญ่บ้านโนนแดงที่มีความโดดเด่นในเรื่องการบริหารจัดการตลาดข้าวของกลุ่ม เป็นจุดรับซื้อที่เป็นเครือข่ายกับกลุ่มนาแปลงใหญ่ในพื้นที่อำเภอห้วยซ้อย

และยังเป็นศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอซ่งชัย เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสาขามันสำปะหลังบ้านโนนแดง ซึ่งดำเนินกิจกรรมแปรรูปข้าว

๖. นางมยุรี พรหมคำน้อย ที่อยู่ หมู่ ๒ เกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตผักอินทรีย์ มีการผลิตที่ไม่ใช้สารเคมี ในพื้นที่การเกษตรของนางมยุรี พรหมคำน้อยจะมีกิจกรรมการปลูกข้าวที่เน้นการลดต้นทุนการผลิต การปลูกผักหลายชนิด

ข้อมูลองค์กรเกษตรกร

๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

(๑) ทรัพยากรน้ำ

(๑) แม่น้ำชี ลำน้ำไหลผ่านอำเภอซ่งชัยตามแนวแบ่งเขตอำเภอและจังหวัดมหาสารคามและอำเภोजังหารจังหวัดร้อยเอ็ดบริเวณ ตำบลซ่งชัยพัฒนาและตำบลลำชีเป็นระยะทาง ๒๙ กิโลเมตร เป็นที่ตั้งของอ่างเก็บน้ำ เขื่อนวังยาง

(๒) แหล่งน้ำชลประทาน

โครงการชลประทานลำปาว อำเภอซ่งชัยมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ ๔๒,๔๕๐ ไร่และเมื่อรวมกับพื้นที่สูบน้ำด้วยไฟฟ้าแล้วมีพื้นที่ชลประทาน ๔๗,๒๘๔๐ ไร่ ทั้งนี้รวมกับพื้นที่อ่างเก็บน้ำ เขื่อนวังยาง ซึ่งเป็นเขื่อนกั้นลำน้ำชี

(๓) แหล่งน้ำธรรมชาติอื่นเช่น หนองเลิง เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในตำบลโนนศิลาเลิง มีเนื้อที่ ๑,๖๖๓ ไร่ และในพื้นที่อำเภอซ่งชัยมีแหล่งน้ำสาธารณะที่สำคัญดังนี้

(๒) ตำบลโนนศิลาเลิง มีแหล่งน้ำ ๔ แหล่ง

(๓) ตำบลซ่งชัยพัฒนา มีแหล่งน้ำ ๑๒ แหล่ง

(๔) ตำบลลำชี มีแหล่งน้ำ ๒๐ แห่ง

(๕) ตำบลเหล่ากลาง มีแหล่งน้ำ ๑๑ แห่ง

(๖) ตำบลโคกสะอาด มีแหล่งน้ำ ๙ แห่ง

อำเภอซ่งชัย อยู่ในเขตรอบลุ่มเขตชลประทานลำปาว มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีแม่น้ำลำห้วย จำนวน ๓ แห่ง หนอง บึงแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน ๕๖ แห่ง ปริมาณน้ำฝน ๑,๓๙๘.๔ มิลลิเมตร

ทรัพยากรดิน

พื้นที่เหมาะสมมากและเหมาะสมในการปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่การเกษตร

พื้นที่เหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่การเกษตร

พื้นที่เหมาะสมในการปลูกมันคิดเป็น ร้อยละ ๗ ของพื้นที่การเกษตร

จากข้อมูลข้างต้น เห็นได้ว่าอำเภอซ่งชัยมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์มาก และมีพื้นที่เหมาะสมมากในการปลูกข้าว

๓) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก อาชีพเสริม มันสำปะหลัง อ้อย ยางพาราปลูกผัก รับจ้างทั่วไป ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักๆ คือข้าว รองลงมาได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย พืชผัก ไข่เป็ด

(๑) สีน้าเกษตรที่สำคัญ

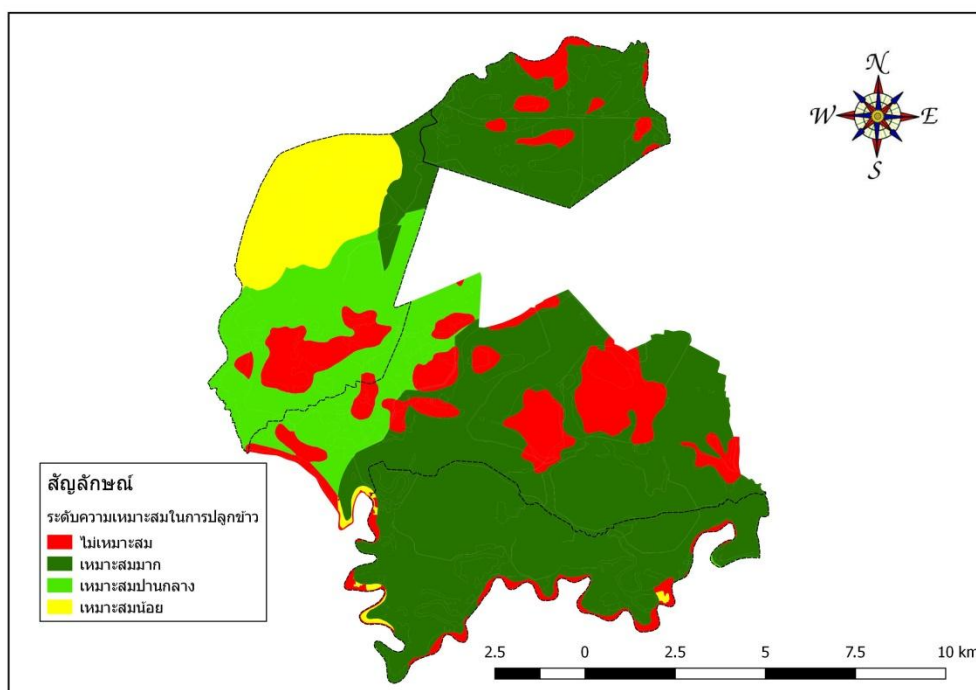
ข้าว

อำเภอห้วยชัย มีพื้นที่การเกษตรประมาณ ๖๒,๓๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๙ ของพื้นที่ทั้งหมดและมีพื้นที่ปลูกข้าว ๖๐,๓๕๐ ไร่คิดเป็น ร้อยละ ของพื้นที่การเกษตรมีพื้นที่เหมาะสมมากในการปลูกข้าว ไร่และเหมาะสม ไร่คิดเป็นร้อยละของพื้นที่การเกษตร นอกจากนี้มีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง ไร่ พื้นที่เหมาะสมในการปลูกอ้อย ไร่แต่ในพื้นที่เดียวกันก็เป็นพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าวด้วย ครึ่งเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร โดยมีเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ทั้งสิ้น ๕,๔๐๓ ครัวเรือน

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

ความเหมาะสมในการปลูกข้าว พบว่าอำเภอห้วยชัย มีพื้นที่เหมาะสมสูง รองลงมาได้แก่พื้นที่เหมาะสมปานกลาง พื้นที่ไม่เหมาะสม และพื้นที่เหมาะสมน้อย ตามลำดับดังภาพที่

๑๑

ภาพที่ ๑๒ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าว

๑.๑) ข้าวนาปี

- พื้นที่เพาะปลูก ๖๐,๓๕๐ ไร่

ข้าวเจ้า ปลูกข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พื้นที่ ๔๗,๖๙๖ ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว ๔๗,๖๙๖ ไร่
ผลิตเฉลี่ย ๔๗๐ กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตรวม ๒๒,๔๑๗.๑๒ ตัน

ปลูกข้าวเหนียวพื้นที่ ๑๒,๖๕๔ ไร่ เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม ๒๘,๒๙๒.๔๓ ตัน
ผลผลิตเฉลี่ย ๔๗๐ กก./ไร่ ตำบลที่มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี มากตามลำดับ ได้แก่ ตำบลโคกสะอาด ตำบลลำ
ชี ตำบลห้วยชัยพัฒนา ตำบลเหล่ากลาง และตำบลโนนศิลาเลิง เพาะปลูกในพื้นที่ในเขตชลประทาน

ประมาณ ๔๗,๒๘๔ ไร่ พื้นที่ชลประทานลำปาว ๔๒,๒๒๕ ไร่และเพาะปลูกในพื้นที่นอกเขตชลประทาน
ลำปาว ๑๙,๙๗๖ ไร่ เก็บไว้สำหรับบริโภค ในอัตรา ๓๐๐ กิโลกรัมข้าวเปลือก/คน/ปี รวม ๘๑๒.๓๑ ตัน
- เก็บไว้ทำเมล็ดพันธุ์ ในอัตรา ๑๕ กิโลกรัม/ไร่ รวม ๒๒,๑๕๗.๘๒ ตัน โดย
แยกเป็น

(๑) ข้าวเหนียว จำนวน ๑๘๙.๗๔ ตัน

(๒) ข้าวเจ้า (ข้าวหอมมะลิและข้าวเจ้าอื่นๆ) จำนวน ๗๑๕.๑๔ ตัน

๑.๒) ข้าวนาปรัง

- พื้นที่เพาะปลูก ๔๒,๒๒๕ ไร่ ผลผลิตรวม ๒๔,๓๖๖.๔๘ ตัน

ผลผลิตเฉลี่ย ๖๒๗ กิโลกรัมต่อไร่ ตำบลที่มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังมากที่สุดตามลำดับ ๕ ได้แก่ ตำบล
ลำชี ตำบลห้วยชัยพัฒนา ตำบลเหล่ากลาง ตำบลโนนศิลาเลิง และตำบลโคกสะอาด ซึ่งอยู่ในเขต
ชลประทานลำปาว และเขื่อนวังยาง และพื้นที่สูบน้ำด้วยไฟฟ้า

ปฏิทินการปลูกหรือการผลิต

ตารางที่ ๖ ปฏิทินการปลูกข้าว

ชนิดพืช / สัตว์	ช่วงเดือน												หมายเหตุ
	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค	
ข้าวนาปี					←								นาดี ๒๐ % นาหว่าน ๘๐ % นาหว่าน ๑๐๐ %
ข้าวนาปรัง	←			→									
ข้าวโพดหวาน	←			→									
พืชผักต่าง ๆ									←			→	
ไม้ผลไม้อื่นต้น	←											→	
การเลี้ยงสัตว์													
- โค - กระบือ	←											→	
- สุกร	←											→	
- สัตว์ปีก	←											→	
- ประมง	←											→	

ที่มา : จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตำบลห้วยชัยพัฒนา , มกราคม ๒๕๖๘

ขั้นตอนการเตรียมดินก่อนการทํานา

๑.หว่านปุ๋ยหมักแห้งลงในนาภายหลังจากการเก็บเกี่ยว

๒.เดือนธันวาคม-มกราคม ใช้ปุ๋ยหมักแห้งในอัตรา ๑๐๐กิโลกรัม/ไร่ แล้วทำการไถกลบ

๓.ถ้าไม่ได้หว่านในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยว ให้หว่านในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ใน
อัตรา ๑๕๐กิโลกรัม/ไร่

๔.เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ขยายน้ำหมักชีวภาพ ฉีดพ่นใส่หญ้าแล้วไถกลบโดยใช้น้ำ ๔ปี๊บ/ไร่
(ใช้น้ำหมักชีวภาพปี๊บละ ๒ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาลปี๊บละ ๒ช้อนโต๊ะ)

การเตรียมต้นกล้าสำหรับปลูก

๑.แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวอัตรา ๒๐กิโลกรัม/ไร่ ในน้ำหมักชีวภาพ (โดยใช้น้ำ ๑ปี๊บ เติมน้ำหมักชีวภาพ ๒ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ช้อนโต๊ะ) แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวนาน ๓๐นาที

๒.นำพันธุ์ข้าวไปหว่านในแปลงที่เตรียมเพาะกล้า เมื่อครบอายุ ๕วัน ให้หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่

๓.ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นโดยใช้น้ำ ๔ปี๊บ (ใช้น้ำหมักชีวภาพ ๒ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ช้อนโต๊ะ)

๔.เมื่อต้นกล้าอายุได้ ๒๐วัน หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐กิโลกรัม/ไร่ ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นตามอัตราส่วนในข้อ ๓เพื่อกระตุ้นให้ต้นกล้าแข็งแรงและถอนง่าย

๕.ดูแลระดับน้ำให้สูงขึ้นตามอายุของต้นกล้า คือ ๓-๔-๘เซนติเมตร เมื่อครบ ๒๐-๒๕วัน เริ่มถอนกล้าไปปักดำได้

ตารางที่ ๗ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย (บาท/ไร่)

รายการ	ข้าวนาปี	ข้าวนาปรัง	ถั่วลิสง	ข้าวโพดหวาน	ไม้ผล
ค่าเตรียมดิน	๓๕๐	๓๕๐	๒๐๐	๓๕๐	๒๐๐
ค่าเมล็ดพันธุ์	๔๗๕	๕๕๐	๕๐๐	๓๐๐	๖๒๕
ค่าปุ๋ยเคมี	๒๙๐	๑,๒๕๐	๒๕๐	๕๐	๔๕๐
ค่าจ้างปลูก	๔๕๐	-	-	-	-
ค่าค่ากำจัดวัชพืช/สารเคมี	๖๐	๓๔๐	๓๕๐	๑๕๐	๑๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๗๐๐	๔๕๐	๔๐๐	-	-
ค่านวด	๖๐	๖๐	๖๐	-	-
ค่าขนส่ง	๕๐	๕๐	-	-	-
รวมต้นทุนการผลิต/ไร่	๒,๔๓๕	๓,๐๕๐	๑,๖๖๐	๘๕๐	๑,๓๗๕
ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ (กก.)	๖๘๐	๑,๐๐๐	๒๕๐	๘๐๐	๘๐๐
ราคาขายผลผลิต(บาท)	๘.๕๐	๖.๕๐	๑๕	๒	๕
รวมรายได้ประมาณ/ไร่	๕,๗๘๐	๖,๕๐๐	๓,๗๕๐	๑,๖๐๐	๔,๐๐๐
กำไรสุทธิ	๓,๓๔๕	๓,๔๕๐	๒,๐๙๐	๗๕๐	๒,๖๒๕

ที่มา :จากการสัมภาษณ์เกษตรกร,๒๕๖๘

สถานการณ์/การตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้และข้าวเปลือกเจ้าเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวสูงขึ้น ต้นละ ๑๔,๐๐๐-๑๖,๐๐๐ บาท เนื่องจากต่างประเทศมีความต้องการมาข้าวหอมมะลิไทยเพิ่มขึ้น

การดูแลรักษา เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าว สูตร ๑๖-๑๖-๘,๑๖-๒๐-๐ และสูตร ๔๖-๐-๐,๒๑-๐-๐ประมาณ ๒๕-๓๐ กก./ไร่ระยะเวลาที่ให้มี ๒ ช่วง ได้แก่ หลังหว่านข้าว ๑๕-๒๐ วัน หลังปักดำข้าว ๗-๑๐ วัน และระยะข้าวตั้งท้องโยใช้ในอัตรา ๑๐-๑๒ กก./ไร่ มีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดการระบาดของศัตรูข้าว ซึ่งได้แก่ หอยเชอรี่ หนอนและแมลงศัตรูข้าวที่ระบาด และบางหมู่บ้านมีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดวัชพืชในนาข้าวด้วย

การเก็บเกี่ยว ก่อนข้าวจะครบอายุการเก็บเกี่ยวประมาณ ๑๐-๑๕ วันเกษตรกรมีการระบายน้ำออกจากแปลงนา และเริ่มเก็บเกี่ยวข้าวประมาณกลางเดือนพฤศจิกายน การเก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐ และใช้เครื่องจักรกล คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐๐

ข้าวนาปรัง

การเตรียมดิน เริ่มหว่านข้าวนาปรังตั้งแต่ช่วงปลายเดือนธันวาคม โดยเผatosงข้าวนาปีเสียก่อนจากนั้นจึงไถตะไช่น้ำเข้านาซ่งไว้ประมาณ ๓-๕ วัน จึงไถแปรและคราดเพื่อทำเทือกแล้วระบายน้ำออก

การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรนำเมล็ดพันธุ์แช่น้ำ ๒ คืนและห่ม ๑ คืนแล้วนำไปหว่านในแปลงนา อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ ๑๕-๒๐ กก./ไร่

การดูแลรักษา หลังหว่านข้าวเกษตรกรใช้สารเคมีควบคุมวัชพืช เมื่อดินเริ่มแห้ง จะเริ่มเปิดน้ำเข้าแปลงนาที่ละน้อยจนปริมาณน้ำพอเหมาะจึงปิดน้ำไว้เมื่อต้นข้าวอายุได้ประมาณ ๒๐ วันหลังหว่าน เกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๑ โดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐หรือสูตร ๑๖-๑๖-๘ หว่านในอัตรา ๒๐ กก./ไร่ หลังจากนั้นพอข้าวอายุได้ ประมาณ ๔๕-๕๐ วันใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ อีก อัตรา ๑๐ กก./ไร่ มีการดูแลรักษาระดับน้ำให้พอเหมาะกับการเจริญเติบโตของข้าวอยู่เสมอ สำหรับโรคแมลงศัตรูข้าวที่พบการระบาดได้แก่ หนอน หนอนกอ เพลี้ยกระโดดและวัชพืช เกษตรกรป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงร้อยละ ๓๐ป้องกันกำจัดวัชพืช คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

การเก็บเกี่ยว เริ่มเก็บเกี่ยว

ข้าวนาปี เก็บเกี่ยวประมาณ ๑๕-๓๐ พฤศจิกายนการเก็บเกี่ยวใช้แรงงานคน คิดเป็นร้อยละ๑๕.๐๐และใช้เครื่องจักรกล คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐๐เครื่องจักรกลในการเก็บเกี่ยวนิยมใช้รถเกี่ยวนวดร้อยละ๑๐๐ ข้าวนาปรัง เก็บเกี่ยวประมาณ กลางเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤษภาคม การเก็บเกี่ยวใช้เครื่องจักรกล คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และเมื่อเกี่ยวเสร็จเกษตรกรนำไปขายที่แหล่งรับซื้อทันที

พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรนิยมปลูกนาปีได้แก่ พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ พันธุ์ กข๖ และกข.๔๙ ในฤดูนาปี โดยปลูกข้าวขาวดอกมะลิ๑๐๕ ไร่ขาย ปลูกข้าวเหนียวไว้สำหรับบริโภค และปลูกพันธุ์ข้าวไม่ไวแสง เพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ในฤดูนาปรัง ส่วนในฤดูนาปรังปลูกข้าวไม่ไวแสง เช่น กข ๔๙ กข๑๐ กข.๒๒

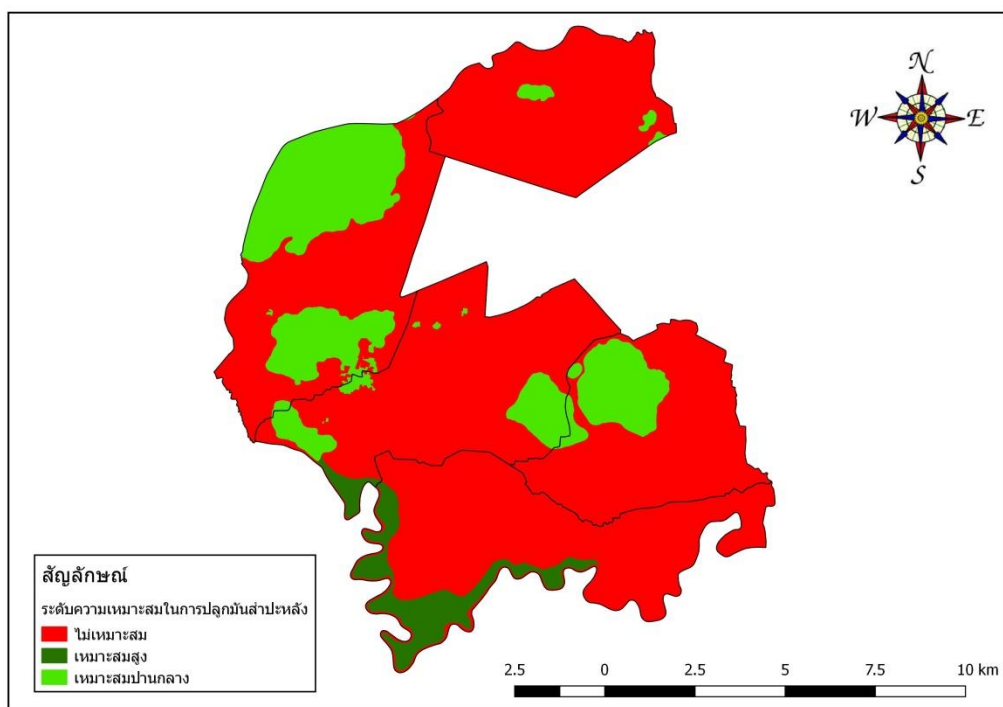
วิธีการปลูกข้าวนาปี วิธีปลูกมี ๓ วิธี ได้แก่ การหว่านนํ้าตมร้อยละ ๗๕ การหว่านข้าวแห้งร้อยละ ๑๕ และการปักดำร้อยละ๑๐ เนื่องจากขาดแคลนแรงงาน และวิธีหว่านข้าวสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวได้วิธีหนึ่ง ส่วนการปักดำใช้ในแปลงที่เก็บเมล็ดพันธุ์และแปลงข้าวเหนียวที่เก็บไว้บริโภค

วิธีการปลูกข้าวนาปรัง เกษตรกรทำนาปรังโดย การหว่านนํ้าตมร้อยละ ๑๐๐ การดูแลรักษา เกษตรกรจะมีการกำจัดวัชพืชด้วยสารเคมีควบคุมการงอกของวัชพืช มีการใช้ทั้งปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ ศัตรูข้าวที่พบมากได้แก่ หนอนกอ และหนอน ในฤดูนาปี ส่วนฤดูนาปรังพบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคที่พบและสร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าวมากที่สุดได้แก่โรคไหม้ ซึ่งพบได้ตั้งแต่ระยะกล้า ระยะแตกกอ และสร้างความเสียหายมากที่สุดคือ ไหม้คอ

เนื่องจากพื้นที่ทำนาของอำเภอห้วยซ้อยจำนวน ๖๐,๓๕๐ ไร่ อยู่ในเขตชลประทานพื้นที่ประมาณ ๔๒,๔๕๐ ไร่ เป็น ๑๗,๙๐๐ ไร่ ในปีที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทานจะได้รับผลกระทบในเรื่องผลผลิตที่ลดลงเนื่องจากปัญหาภัยแล้ง

ข้อมูลเขตความเหมาะสมการปลูกมันสำปะหลัง

พื้นที่เขตความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง (Zoning) ของอำเภอห้วยซ้อย พบว่ามีพื้นที่เหมาะสมแก่การปลูกมันสำปะหลัง (S๑ + S๒) ทั้งสิ้น ๘,๖๓๖ ไร่ และมีพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมแก่การปลูกมันสำปะหลัง (S๓+N) ทั้งสิ้น ๗๖,๙๐๘ ไร่ กระจายอยู่ในพื้นที่ ตำบล โคกสะอาดห้วยซ้อยพัฒนา และเหล่ากลาง และในการจำหน่ายมันสำปะหลังของเกษตรกรอำเภอห้วยซ้อย ส่วนมากจำหน่ายที่โรงงานแป่งมันบางนา อำเภอยางตลาดและลานข้าวนิ่มนวล อำเภอห้วยซ้อย

ภาพที่ ๑๔ ระดับความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง

มันสำปะหลัง พื้นที่ปลูก ๔๓๐ ไร่ ผลผลิตรวม ๑,๕๑๒ ตัน มูลค่า ๒,๒๖๘,๐๐๐ บาท ผลผลิตเฉลี่ย ๓,๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

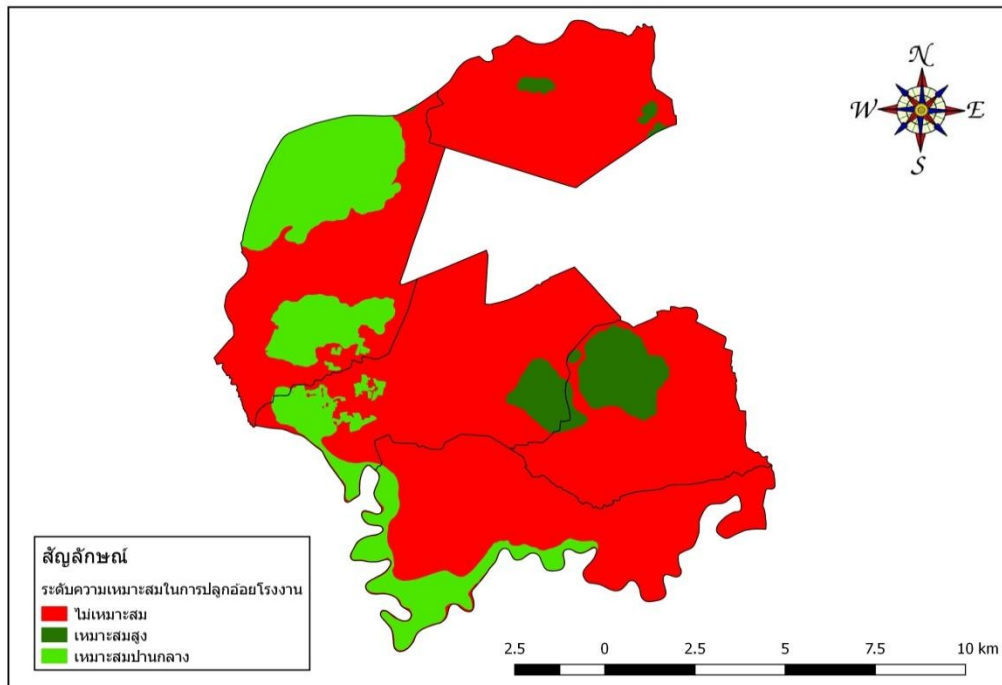
การตลาด ส่วนมากขายที่โรงงานแป่งมันบางนา อำเภอยางตลาด และท่าข้าวนิ่มนวล ในอำเภอห้วยซ้อย

ข้อมูลเขตความเหมาะสมการปลูกอ้อยโรงงาน

พื้นที่เขตความเหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงาน (Zoning) ปี ๒๕๕๙ ของอำเภอห้วยซ้อย พบว่ามีพื้นที่เหมาะสมแก่การปลูกอ้อยโรงงาน (S๑ + S๒) ทั้งสิ้น ๒๐,๙๘๔ ไร่ โดยมีพื้นที่เหมาะสม

มาก 5๑ จำนวน ๕๑๙๙ ไร่และพื้นที่เหมาะสมปานกลาง ๑๕,๗๘๕ ไร่ และมีพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมแก่การปลูกอ้อยโรงงาน (N) ทั้งสิ้น ๖๙,๓๐๗ ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าว

อำเภอห้วยชัย มีพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกอ้อยโรงงาน ๓๑ ๓๒ กระจายอยู่ทุกตำบล โดยมีพื้นที่มากตามลำดับ คือ ตำบลโคกสะอาด เหล่ากลาง ห้วยชัยพัฒนา ลำชี และตำบลโนนศิลาเลิง

ภาพที่ ๑๕ ระดับความเหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงาน

- พื้นที่เพาะปลูก ๒๒๕ ไร่ ผลผลิตรวม ๒๒๕๐ ตัน มูลค่า ๑,๗๑๐,๐๐๐ บาท

ผลผลิตเฉลี่ย ๑๐ ตันต่อไร่ อ้อยโรงงานเป็นพืช ที่มีการส่งเสริมปลูกในอำเภอห้วยชัย และการปลูกของเกษตรกรเป็นการสนับสนุนจากโรงงาน โดยมีเกษตรกรรายใหญ่เข้ามาถ่ายทอดเทคโนโลยีตลอดจนช่วยจัดการในกระบวนการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายอ้อยเข้าโรงงานจังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่เพาะปลูก ๒๒๕ ไร่ ผลผลิตรวม ๒,๒๕ ตัน มูลค่า ล้านบาท ผลผลิตเฉลี่ย ๑๐ ตันต่อไร่ พื้นที่ปลูกอยู่ในพื้นที่ตำบลโคกสะอาด และตำบลห้วยชัยพัฒนา ผลผลิตอ้อยโรงงานเกือบทั้งหมดจำหน่ายภายในจังหวัด โดยจำหน่ายให้ โรงงานน้ำตาล มิตรภาพสินธุ์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ อำเภอภูผินารายณ์ การปลูกอ้อยในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นการปลูกอ้อยข้ามแล้ง โดยพันธุ์ที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ ขอนแก่น ๓, k๘๘-๙๒, lk๙๒-๑๑ โดยปลูกในช่วงเดือนตุลาคม ถึง เดือนมกราคมของปีถัดไปและ การปลูกในปัจจุบันเป็นการเปลี่ยนพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง และพื้นที่ทำนาไปปลูกอ้อย

ปัจจุบันเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยส่วนใหญ่ของอำเภอห้วยชัย เป็นเกษตรกรขนาดเล็ก ที่ไม่ได้ทำสัญญากับโรงงานซึ่งมีวิธีการจำหน่ายอ้อยได้แก่ - ปลูกอ้อยแล้วขายให้แก่เกษตรกรที่ทำสัญญากับโรงงาน สภาพปัญหาที่พบจากการผลิต การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว อ้อยที่พบในพื้นที่อำเภอห้วยชัย จึงมีมาก เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้และทักษะในการปลูกอ้อย แต่ พื้นที่ปลูกน้อยและการปลูกได้รับการสนับสนุนจากเกษตรกรรายใหญ่ทำให้เห็นปัญหาไม่ชัดเจน ซึ่งสรุปสภาพปัญหาได้ดังนี้

การเตรียมดิน การเก็บเกี่ยว

๑) เกษตรกรรายย่อยและเกษตรกรขนาดเล็ก ขาดแคลนทักษะและแรงงาน ทำให้การปลูกต้องรอรับการสนับสนุนจากเกษตรกรรายใหญ่ ทำให้ไม่สามารถวางแผนการผลิตได้ด้วยตนเอง ต้องรอการวางแผนและสนับสนุนการใช้เครื่องจักรกลและแรงงานจากเกษตรกรรายใหญ่ เนื่องจากเกษตรกรเหล่านี้มีกำลังในการจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นรถแทรกเตอร์ขนาดต่างๆ รวมถึงรถตัด

โรคและแมลง

โรคที่พบมากที่สุด ได้แก่ โรคใบขาวซึ่งเกิดจากเชื้อไฟโตพลาสมา โดยมี เพลี้ยจักจั่นสีน้ำตาลเป็นแมลงพาหะ สร้างความเสียหายให้กับเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยเป็นอย่างมาก ส่วนการระบาดของเข้าทำลายของแลงที่สำคัญได้แก่ หนอนกออ้อยซึ่งจะกัดกินยอดอ้อยที่อยู่ภายในลำต้นหลังจากอ้อยงอกถึงระยะแตกกอ ส่งผลทำให้จำนวนลำตอกอของอ้อยลดลง

ผลผลิตอ้อยโรงงานเกือบทั้งหมดจำหน่ายภายในจังหวัด โดยจำหน่ายให้ โรงงานน้ำตาลมิตรภาพสินธุ์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ อำเภอกุฉินารายณ์

๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ข้าว

ปัญหา

๑. ต้นทุนการผลิตสูง ปัจจัยการผลิตสูงโดยเฉพาะ ปุ๋ยเคมี สารเคมี เมล็ดพันธุ์ข้าว
๒. เกษตรกรเป็นรายย่อยขาดอำนาจต่อการตลาด
๓. มีการใช้สารเคมีในการจัดการศัตรูพืช/วัชพืช จำนวนมากเกินไปจนความจำเป็น
๔. ปัญหาผลผลิตขาดคุณภาพเปอร์เซ็นต์ต้นข้าวต่ำ ข้าวปน
๕. นโยบายภาครัฐลดพื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
๖. ประสิทธิภาพน้ำท่วม
๗. ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์
๘. ราคาผลผลิตตกต่ำ/ไม่แน่นอน
๙. ขาดแคลนแรงงาน ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ

ศักยภาพ

๑. พื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน
๒. พื้นที่เหมาะสมและเหมาะสมมาก ๕๑ ๙๐%
๓. ผลผลิตต่อไร่สูง
๔. ปลูกพันธุ์ข้าวดีเป็นที่ต้องการของตลาด
๕. นโยบายภาครัฐช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าว
๖. การคมนาคมสะดวก
๗. มีลานรับซื้อและโรงสีในเขตพื้นที่อำเภอและจังหวัดจำนวนมาก
๘. เกษตรกรมีองค์ความรู้ในการปลูกจากบรรพบุรุษ
๙. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่

อ้อย

ปัญหา

๑. อ้อยราคาตกต่ำ
๒. ผลผลิตต่ำ
๓. นโยบายภาครัฐลดการสนับสนุนการปลูกอ้อย
๔. กระบวนการเก็บเกี่ยวอ้อยมีการเผาใบอ้อยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
๕. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
๖. พื้นที่ปลูกอยู่นอกเขตชลประทาน ทำให้อ้อยขาดน้ำในช่วงฤดูแล้ง
๗. ค่าขนส่งสูง
๘. ขาดแคลนแรงงาน ค่าแรงสูง

ศักยภาพ

๑. มีโรงงานที่มีประสิทธิภาพในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์
๒. มีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกอ้อย
๓. มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและเครื่องจักรกลจากโรงงานและผู้ปลูกอ้อยรายใหญ่

มันสำปะหลัง

ปัญหา

๑. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
๒. ต้นทุนการผลิตสูง เช่นค่าปุ๋ย ค่าจ้าง
๓. ค่าจ้างค่าแรงงานสูง / ขาดแคลนแรงงาน
๔. ผลผลิตต่อไร่ต่ำ
๕. พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในเขตชลประทาน ขาดน้ำช่วงฤดูแล้ง
๖. เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน
๗. เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง เนื่องจากเห็นเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น
๘. เกษตรกรขาดการวางแผนการผลิตการตลาด

ศักยภาพ

๑. จังหวัดกาฬสินธุ์มีโรงแปงและลานมันจำนวนมาก
๒. ราคามันสำปะหลังของจังหวัดกาฬสินธุ์สูงกว่าจังหวัดใกล้เคียง
๓. เกษตรกรปลูกมันพันธุ์สูงเสริม
๔. มีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง
๕. ไม่ค่อยพบโรคและแมลงรบกวน
๖. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลัง

พืช/ผัก/ข้าวโพดหวาน

ปัญหา

๑. โรคระบาด
๒. แมลงระบาดอย่างหนัก
๓. ปัญหาเรื่องตลาดแคลงน้ำ
๔. ปัญหาฤดูฝน ผักเกิดความเสียหาย
๕. ปัญหาเกษตรกรปลูกผักไม่เพียงพอ
๖. องค์ความรู้ของเกษตรกรคนใหม่เข้ากลุ่มยังไม่มีมาก
๗. เงินทุนที่จะขยายกิจการในการปลูกผัก
๘. ผักไม่ได้ตามมาตรฐาน
๙. ผักไม่พอกับความต้องการของตลาด
๑๐. เกษตรกรรายใหม่ยังไม่ได้รับรองมาตรฐาน
๑๑. ดินไม่เหมาะสม/ขาดความอุดมสมบูรณ์
๑๒. ขาดแคลนแรงงาน
๑๓. ต้นทุนการผลิตสูง

ศักยภาพ

๑. มีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือหลายองค์กร
๒. มีตลาดรับรอง
๓. มีศูนย์เรียนรู้ป็นบุญเป็นตนแบบ
๔. มีนโยบายภาครัฐให้การสนับสนุนการผลิตผักได้มาตรฐาน สอดรับยุทธศาสตร์อำเภอ จังหวัด ประเทศ
๕. กระแส อาหารเพื่อสุขภาพ

ตารางที่ ๘ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร ๑.๑ ทรัพยากรดิน	- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	- การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด - ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ - ไถกลบ ตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟาง หรือตอซังข้าว หรือเศษวัชพืชพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน - ปุ๋ยพืชสด ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลุกก่อนทำนา เป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน
๒. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดที่สำคัญ) ๒.๑ ข้าว ๒.๒ มันสำปะหลัง ๒.๓ อ้อย ๒.๔ พืชผัก	- ต้นทุนการผลิตสูง - - โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด /ข้าววัชพืช	- เพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย พืชผัก - ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัด ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน - ส่งเสริมการจัดทำบัญชีฟาร์ม - ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการศัตรูพืช - ถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	ข้าวทุกหมู่บ้าน มันสำปะหลัง ม.๕ ๑๐ ต.โคกสะอาด อ้อย ข้าวทุกหมู่บ้าน พืชผัก	ลำดับ ๑

ปัญหาและกลุ่ม ของปัญหา	สภาพของ ปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบล เป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
	- เกษตรกรใช้สารเคมีมาก - ขาดแคลนแรงงาน แรงงานราคาสูง - ราคาผลผลิตตกต่ำ - เกษตรกรเป็นเกษตรกรรายเล็ก ต้นทุนการผลิตสูง ขาดอำนาจต่อรอง - ผลผลิตข้าวคุณภาพต่ำ / เปอร์เซนต์ตันข้าวต่ำ/มีข้าววัชพืชปน - เกษตรกรปลูกพืชเชิงเดี่ยว (ข้าว มันฯ	- ใช้พันธุ์ข้าวคุณภาพดี พันธุ์มันสำปะหลัง อ้อยปลอดโรค - รณรงค์ลดการใช้สารเคมี / ส่งเสริมการใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช - ส่งเสริมจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน - ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทดแทนแรงงาน - ส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า - สร้างตลาดแบบขายตรง (ขายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้ซื้อโดยตรง) - ลดต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมการปลูกพืชผัก GAP และอินทรีย์ - ส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ / รวมกลุ่มผู้ผลิต - ส่งเสริมการผลิตตามระบบGAP - ส่งเสริมปลูกพืชหลายชนิดเพื่อลดความเสี่ยง		

ปัญหาและกลุ่ม ของปัญหา	สภาพของ ปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบล เป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
	อ้อย)			
๓. ด้าน เกษตรกร และองค์กร เกษตรกร ๑.การรวมกลุ่ม ๒.เกษตรกร สูงอายุ มีปัญหา สุขภาพ ๒.- กลุ่ม วิสาหกิจ	- ขาดการ รวมกลุ่มของ เกษตรกร -ขาดเกษตรกร อายุน้อย สืบ ทอดอาชีพ - ขาดการ บริหารงาน กลุ่มและ การดำเนิน กิจการไม่ ต่อเนื่อง ระบบบัญชี ไม่เข้มแข็ง	- รวมกลุ่มผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่/ กลุ่มผู้ผลิต - ส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มยุว เกษตรกรทั้งในและนอกโรงเรียน -พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน -สนับสนุนให้กลุ่มรับการพัฒนาจาก หน่วยงานอื่นๆเช่น พ.ช อุตสาหกรรม ธกส. มหาวิทยาลัย		
๔. ด้านการ แปรรูป ผลผลิตและ ผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การ แปรรูปข้าว	- ไม่สามารถ เพิ่มมูลค่า ผลผลิตได้ - ไม่มีความรู้ เกี่ยวกับการ แปรรูป	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อ ผลิตข้าวที่มีคุณภาพ - ศึกษานวัตกรรมการแปรรูปโดย สถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มี ความเชี่ยวชาญ	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

๒.๓ การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรอำเภอโขงชัย ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๑๗ การวิเคราะห์ TOWS Matrix อำเภอโขงชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S) ๑. พื้นที่ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมสูงในการปลูกข้าว ๒. ระบบชลประทานครอบคลุม ๘๐ % ของพื้นที่ ๓. ผลผลิตต่อไร่สูง ๔. เกษตรกรมีองค์ความรู้ในการปลูกข้าวจากบรรพบุรุษ ๕. เกษตรกรมีความรู้เรื่องปลูกผักและมีพื้นที่ปลูกผักเพื่อการค้า ๕. เกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	จุดอ่อน (Weaknesses : W) ๑. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ๒. ใช้สารเคมีมากเกินไปจนความจำเป็น ๓. ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ ๔. เกษตรกรเป็นเกษตรกรรายย่อยขาดอำนาจต่อรองด้านการตลาด ๕. ขาดแคลนแรงงาน ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ ๖. ปลูกพืชเชิงเดี่ยว
โอกาส (Opportunities:O) ๑. มีนโยบายพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดด้านเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ๒. หน่วยงานราชการให้การสนับสนุน ๓. การคมนาคมสะดวก ๔. มีลานรับซื้อในเขตพื้นที่อำเภอและจังหวัดจำนวนมาก ๕. รัฐบาลมียุทธศาสตร์ส่งเสริมเกษตรกรผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่ ๖. มีจุดรวบรวมผลผลิตผักในพื้นที่ ๗. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ส่งเสริมพัฒนาการเกษตรปลอดภัยเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเกษตรยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	SO กลยุทธ์เชิงรุก ๑. พัฒนาการผลิตและคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP และอินทรีย์ (S๑+S๒+S๓+S๔+O๑+O๒+O๓+O๔+O๗) ๒. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร (S๓+O๒+O๔) ๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่ (S๑+S๒+S๓+O๔)	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข ๑. รณรงค์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (W๑+O๓+O๔) ๒. ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน (W๓+S๒+S๔)

ภาวะคุกคาม (Threats : T) ๑. ปัจจัยการผลิตราคาสูง เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ยเคมี สารเคมี ๒. ประสิทธิภาพต่ำ ๓. ราคาผลผลิตต่ำ/ไม่แน่นอน ๔. ราคาจ้างแรงงาน	ST กลยุทธ์ป้องกัน ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) ($S_{๓}+T_{๓}$) ๒. ส่งเสริมให้ปลูกพืชหลากหลายเพื่อลดความเสี่ยงราคาผลผลิตไม่แน่นอน ($S_{๕}+T_{๒}$) ๓. ส่งเสริมให้ใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนค่าแรงงานและแก้ปัญหาการขาดแรงงาน($S_{๔}+T_{๔}$)	WT กลยุทธ์เชิงรับ ๑. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองและรวบรวมซื้อปัจจัยการผลิต ($W_{๓}+W_{๔}+T_{๑}+T_{๓}$) ๒. ส่งเสริมเกษตรกรทำเกษตรผสมผสานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่ ($W_{๕}+T_{๒}$)
---	--	---

๒.๔ การกำหนดกลยุทธ์

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรอำเภอซ่งชัย ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis จึงมีการกำหนดกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์เชิงรุก

๑. พัฒนาการผลิตและคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP และอินทรีย์
๒. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร
๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๑. รมรณรงค์การใช้สารเคมีทางการเกษตร
๒. ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

กลยุทธ์ป้องกัน

๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
๒. ส่งเสริมให้ปลูกพืชหลากหลายเพื่อลดความเสี่ยงราคาผลผลิตไม่แน่นอน)
๓. ส่งเสริมให้ใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนค่าแรงงานและแก้ปัญหาการขาดแรงงาน

กลยุทธ์เชิงรับ

๑. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองและรวบรวมซื้อปัจจัยการผลิต
๒. ส่งเสริมเกษตรกรทำเกษตรผสมผสานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตข้าว

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการผลิตให้ได้มาตรฐาน GAP และแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

โครงการที่ ๑ โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าว

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

๓.๑.๒ พืชผัก

เป้าหมาย : เพื่อผลิตผักให้ได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ : ส่งเสริมเกษตรปลอดภัยและอินทรีย์

โครงการที่ ๑ โครงการผลิตผักปลอดภัย

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกร

เป้าหมาย : เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิต

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรในการผลิตและพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกร

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชน

๓.๒.๒ รายได้และอาชีพ

เป้าหมาย : เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริม

โครงการที่ ๑ โครงการศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียง

ชื่อโครงการ โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าว

๑. ผู้รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอโขงชัย
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หลักการและเหตุผล

อำเภอโขงชัยมีพื้นที่ปลูกข้าวชาวดอกมะลิกว่าร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่ทำนาปี ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่เหมาะสมมีระบบน้ำชลประทานลำปาวและแหล่งน้ำธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการปลูกข้าวตลอดจนเกษตรกรมีความชำนาญในการปลูกข้าวแต่การทำนาของเกษตรกรมักประสบปัญหา โรคแมลง ศัตรูพืชระบาดทำให้ผลผลิตของเกษตรกรต่ำ คุณภาพข้าวไม่ดี มีข้าวปนและมีสารเคมีตกค้างในผลผลิต ส่งผลกระทบต่อราคาทำให้ราคาตกต่ำ นอกจากนี้เกษตรกรยังประสบปัญหาปัจจัยการผลิตราคาแพง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ทำให้ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรสูงตามไปด้วย

การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหการผลิตข้าว ทั้งนี้เพราะเกษตรกรได้ค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง นอกจากการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตข้าวแล้ว ยังเป็นการปรับปรุงคุณภาพข้าวให้ตรงตามความต้องการของตลาด ผลผลิตปลอดภัยจากสารพิษตกค้างทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายข้าวได้ในราคายุติธรรมและเป็นการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็น รวมทั้งลดปัญหามลภาวะรักษาสภาพแวดล้อม และความสมดุลทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรให้ยั่งยืนต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่ถูกต้องเหมาะสม
๒. เพื่อให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้
๓. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตให้ได้คุณภาพและปลอดภัยจากสารพิษ
๔. เพื่อลดต้นทุนในการผลิตข้าว

๔. เป้าหมาย

ดำเนินการ ๑๑ จุด ๆ ละ ๒๐ ราย เกษตรกร ๒๒๐ ราย

๕. ระยะเวลาดำเนินงาน

๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๗๐

๖. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่บ้านในเขตอำเภอโขงชัย

๗. กิจกรรม

ที่	กิจกรรม	เป้าหมายดำเนินงาน			ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
		สถานที่	ปริมาณงาน	ระยะเวลา		
๑.	จัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรข้าว	หมู่บ้านในเขตอำเภอโขงชัย	๑๑ จุด ๒๒๐ คน	ต.ค.๖๖- ก.ย.๗๐	ศูนย์บริการฯ อปท.โขงชัย	
๒	ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่ถูกต้องและเหมาะสม		๑๑ จุด ๒๒๐ คน	ต.ค.๖๖- ก.ย.๗๐	กลุ่มผู้ปลูกข้าว	

๘. วิธีการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ, คัดเรื่องหมู่บ้านเป้าหมาย
๒. คัดเลือกเกษตรกรเป้าหมาย
๓. คัดเลือกคณะกรรมการโรงเรียนเกษตรกร
๔. กำหนดระเบียบ / ข้อบังคับ
๕. จัดทำแปลงเรียนรู้
๖. สนับสนุนปัจจัยการผลิต
๗. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
๘. ติดตาม / ประเมินผล
๙. สรุปผล / รายงานผล

๙. งบประมาณ

๑. ขอสนับสนุนค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด จำนวน ๑๑ จุด เป็นเงิน จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาท
 ๒. ขอสนับสนุนค่าอาหารเกษตรกร จำนวน ๒๒๐ คนๆ ละ ๕๐ บาท / ครั้ง จำนวน ๕ ครั้ง รวมเป็นเงิน จำนวน ๕๕,๐๐๐ บาท
 ๓. ขอสนับสนุนค่าจัดทำแปลงเรียนรู้ จำนวน ๔๐ แปลงๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๑๕,๐๐๐ บาท(สองแสนบาทถ้วน)**

แผนการใช้เงิน

ที่	รายการใช้เงิน	เงิน (บาท)	ระยะเวลา (ว.ด.ป.)	หมายเหตุ
๑.	ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด	๑๒๐,๐๐๐	พ.ค. ๖๖	
๒.	ค่าอาหารเกษตรกร ๑๖๐ คนๆ ละ ๕๐ บาท/ครั้ง จำนวน ๕ ครั้ง	๕๕,๐๐๐	พ.ค. ๖๖ -ก.ย.๗๐	
๓.	ค่าจัดทำแปลงเรียนรู้ จำนวน ๔๐ แปลงๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท	๔๐,๐๐๐	พ.ค. ๖๖	
	รวม	๒๑๕,๐๐๐		

ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่ถูกต้องเหมาะสม
๒. เกษตรกรสามารถนำเทคโนโลยีที่ได้รับไปปฏิบัติในไร่นาของตนเองทำให้เกิดผลดีต่อคุณภาพผลผลิต และสุขภาพร่างกายของเกษตรกรเอง
๓. ผลผลิตข้าวต่อไร่สูงขึ้น ๗๐๐ กก./ไร่

โครงการส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

๑. ผู้รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอโขงชัย
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของชัย ที่ผ่านมามีการผลิตข้าวประสบปัญหาคุณภาพข้าวต่ำ ผลผลิตต่ำ ศัตรูพืชระบาด รวมทั้งปัญหาน้ำท่วม อีกทั้งต้นทุนการผลิตสูง ราคาข้าวแพง การพัฒนาการผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าว รวมทั้งมีพันธุ์ข้าว มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรในอำเภอ

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อมีศูนย์ข้าวชุมชน สามารถผลิตพันธุ์ข้าวเพียงพอต่อเนื้อ
- ๓.๒ เพื่อเกษตรกรได้ฝึกอบรมเรียนรู้การผลิตพันธุ์ข้าว/คุณภาพดี
- ๓.๓ เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ความสามารถไปปฏิบัติได้
- ๓.๔ เพื่อกระจายพันธุ์ดีสู่เกษตรกร

๔. เป้าหมาย

- ๔.๑ ศูนย์ข้าวชุมชน ๑ ศูนย์ จัดทำแปลงผลิตพันธุ์ข้าว ๒๐๐ ไร่
- ๔.๒ ฝึกอบรมเกษตรกรผู้นำ ๕ คน เกษตรกรร่วมโครงการ ๒๕ คน
- ๔.๓ ฝึกอบรมเกษตรกรขยายผล ๘๐ คน
- ๔.๔ ผลิตเมล็ดพันธุ์ดี ๑๐ ตัน

๕. พื้นที่ดำเนินการ

อำเภอโขงชัย

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กันยายน ๒๕๗๐

๗. แผนการดำเนินงาน

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้ปฏิบัติ
๑	ประชุมชี้แจงโครงการ/คัดเลือกเกษตรกรผู้นำ	ต.ค. – พ.ย.	ศูนย์บริการฯ
๒	คัดเลือกเกษตรกรร่วมโครงการ	ธ.ค. – ม.ค.	กรรมการบริหารศูนย์ฯ
๓	จัดหาปัจจัยการผลิตสนับสนุน/อบรมเกษตรกรผู้นำ	ก.พ. – มี.ค.	อำเภอ/จังหวัด
๔	ฝึกอบรมตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	เม.ย. – เม.ย.	ศูนย์ฯ
๕	ดำเนินการจัดแปลงผลิตพันธุ์	พ.ค. – ก.ย.	เกษตรกร
๖	ตรวจแปลง ตัดพันธุ์ปน	ส.ค. – ต.ค.	เกษตรกร/อาสาสมัคร
๗	ติดตามประเมินผล	ก.พ. – ก.ย.	อำเภอ/จังหวัด
๘	สรุป/รายงานผล	ก.ย.	อำเภอ/ศูนย์

๘. วิธีดำเนินการ

๘.๑ รายละเอียดโครงการ

- ๑) รวมกลุ่มเกษตรกรคัดเลือกเกษตรกร ร่วมโครงการ
- ๒) เกษตรกรผู้นำ ๕ คน –เกษตรกรร่วมโครงการ/จัดทำแปลง ๓๐ คน –เกษตรกรขยายผล ๘๐ คน

- ๓) ฝึกอบรมเกษตรกรผู้นำ ๕ คน
- ๔) ฝึกอบรมตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓๐ คน X ๕ ครั้ง
- ๕) จัดทำแปลงผลิตพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ๑๐ ต้น
- ๖) กระจายพันธุ์ดีสู่เกษตรกร ๑,๐๐๐ ไร่

๘.๒ การบริหารโครงการ

- ๑) ผลิตเมล็ดพันธุ์เกษตรกรเยี่ยมพันธุ์ อัตรา ๑ : ๒
- ๒) แปลงกระจายพันธุ์ เกษตรกรเยี่ยมอัตรา ร้อยละ ๔๐
- ๓) กองทุนเมล็ดพันธุ์ รวบรวมเมล็ดพันธุ์ ร้อยละ ๑๐ ของผลผลิต

๙.งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์/แผนการใช้จ่ายเงิน

๙.๑ ค่าใช้จ่ายในการจัดอบรม

- ค่าอาหารประกอบเลี้ยงผู้เข้าอบรม ๓๐ คนๆ ละ ๑๐๐ บาท ๕ วัน เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท/ปี
- รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๗๕,๐๐๐ บาท

๙.๒ ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด จำนวน ๕ จุดๆละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท/ปี

รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๑๒๕,๐๐๐ บาท

๙.๓ ค่าจัดทำแปลงเรียนรู้ จำนวน ๕ แปลง ไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท/ปี

รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

รวม ๕ ปี ใช้งบประมาณทั้งสิ้น = ๒๕๐,๐๐๐ บาท (สองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

๑๐. ผลตอบแทนของโครงการ

๑๐.๑ ผลผลิตหรือผลตอบแทนโดยตรง

- มีศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน ๑ ศูนย์ พื้นที่ ๓๐ ไร่
- เกษตรผ่านการอบรมโรงเรียนเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๑๐.๒ ผลกระทบหรือผลตอบแทนโดยอ้อม

- เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง
- มีการขยายผลสู่เกษตรกรเครือข่าย

โครงการผลิตผักปลอดภัย

๑. ผู้รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอหนองชัย
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หลักการและเหตุผล

เกษตรกรมีอาชีพทำการเกษตร ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน อาชีพหลัก ได้แก่ การทำนา ทำสวน ปลูกผัก ซึ่งปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการทำการเกษตร ได้แก่ ปุ๋ย และเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งมีราคาแพงทำให้ต้นทุนการผลิตสูง เมื่อเก็บเกี่ยวและขายผลผลิตได้แล้วหักค่าปุ๋ยและค่าใช้จ่ายอื่นแล้วมีรายได้ไม่เพียงพอใช้หนี้ รวมถึงมีภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้น ทำให้ต้องเป็นหนี้เพิ่มขึ้น จึงมีแนวคิดว่าจะหาอย่างไรจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวและให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงประกอบกับมีเกษตรกรหลายรายมีการปลูกผักไว้บริโภคเองในครัวเรือนและที่เหลือก็จำหน่ายเป็นรายได้เสริม จึงเห็นว่าการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตผักปลอดสารพิษไว้บริโภคเองและเพื่อจำหน่ายจะเป็นการช่วยในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น และเพื่อสร้างเครือข่ายร่วมกันในการแลกเปลี่ยนความรู้ของเกษตรกรและคนในชุมชน พัฒนาไปสู่ชุมชนเกษตรอินทรีย์ ผลิตเอง บริโภคเองในชุมชน

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- ๓.๒ เพื่อช่วยลดมลพิษในชุมชน เป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๓.๓ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการผลิต โดยมุ่งเน้นความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ๓.๔ เพื่อเพิ่มรายได้ และลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนไปสู่การพึ่งพาตนเอง
- ๓.๕ เพื่อเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายร่วมกันในการผลิตและการตลาดสินค้าปลอดภัย
- ๓.๖ เพื่อส่งเสริมให้มีการผลิตเอง บริโภคเอง และช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน

๔. เป้าหมาย

ให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันผลิตผัก จำนวน ๓ กลุ่ม สมาชิก ๖๐ ราย

๕. พื้นที่ดำเนินการ

อำเภอหนองชัย

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๖๖ - กันยายน ๒๕๗๐

๗. แผนการดำเนินการ

ที่	กิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการ			ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
		สถานที่	ปริมาณงาน	ระยะเวลา		
๑.	จัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัย	อ.ห้วยชัย	๖๐ ราย	ต.ค. ๖๖ – ก.ย. ๗๐	-ศูนย์บริการฯ	
๒.	ฝึกอบรมเกษตรกร/วิทยากร เกษตรกร	อ.ห้วยชัย	๖๐ ราย	ต.ค. ๖๖ – ก.ย. ๗๐	-สำนักงานเกษตร	
๓.	จัดทำแปลงสาธิตการปลูกผัก ปลอดภัย	อ.ห้วยชัย	๓ แปลง	ต.ค. ๖๖ – ก.ย. ๗๐	-สำนักงานเกษตร	
๔.	ส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัย	อ.ห้วยชัย	๖๐ ราย	ต.ค. ๖๖ – ก.ย. ๗๐	-อปท.	
๕.	ศึกษาดูงานแปลงปลูกผัก ปลอดภัยที่ประสบผลสำเร็จ	-	๖๐ ราย	ต.ค. ๖๖ – ก.ย. ๗๐	-ศูนย์บริการฯ	
๖.	ติดตามประเมินผล	อ.ห้วยชัย	๖๐ ราย	ต.ค. ๖๖ – ก.ย. ๗๐	-ศูนย์บริการฯ	

๘. วิธีการดำเนินงาน

๘.๑ รายละเอียดโครงการ

- ๑) ประชุมชี้แจงโครงการแก่เกษตรกรเป้าหมาย
- ๒) คัดเลือกคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มฯ
- ๓) คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรผู้จัดทำแปลงทดสอบ
- ๔) สมาชิกกลุ่มนำวิธีการปฏิบัติที่แปลงทดสอบไปปฏิบัติจริง
- ๕) สรุป/ประเมินผล และขยายผลให้กับเกษตรกรรายอื่น

๘.๒ การบริหารโครงการ

๑) คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโนนศิลาเลิงร่วมกับผู้เกี่ยวข้องพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ โดยเป็นเกษตรกรที่มีความสนใจในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

๒) คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านจัดประชุมเกษตรกรในชุมชนเพื่อจัดทำแนวทางการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแบบมีส่วนร่วม โดยพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรผู้สนใจและสมัครใจเข้าร่วมจัดทำแปลงสาธิตตามโครงการ จัดอบรมเกษตรกรผู้สนใจปลูกผักปลอดสารพิษ และพิจารณาสถานที่ศึกษาดูงาน

- ๓) ติดตามให้คำแนะนำและประเมินผล

๙. งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์แผนการใช้เงิน

๙.๑ ค่าประกอบเลี้ยงอาหารผู้เข้าอบรม ๒๐ คนๆละ ๑๐๐ บาท/วันรวม ๕ วัน เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท/ปี รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๙.๒ ค่าเอกสารประกอบการฝึกอบรม เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ปี รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท

๙.๓ ค่าวัสดุฝึกอบรม เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท/ปี รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท

๙.๔ ค่าเมล็ดพันธุ์ผัก เป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท/ปี รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท

รวม ๕ ปี ใช้งบประมาณทั้งสิ้น = ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๑๐. ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑๐.๑ เกษตรกรมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น

๑๐.๒ เกษตรกรผลิตสินค้าปลอดภัยจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในชุมชน

๑๐.๓ เกษตรกรและคนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

๑๐.๔ เกษตรกรมีการสร้างเครือข่ายร่วมกันในด้านการผลิตและการตลาดในชุมชน

๑๐.๕ เกษตรกรมีส่วนช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๐.๖ เกษตรกรได้ปฏิบัติงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาชุมชน

โครงการส่งเสริมกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชน

๑. ผู้รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอหนองชัย
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันอาชีพทำการเกษตรถือเป็นอาชีพหลักของเกษตรกร เช่น การทำนา หลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเกษตรกรมักจะว่างงานและขาดรายได้เสริม ดังนั้นอาชีพเสริมต่างๆ เช่น การทำหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้เกษตรกรมีอาชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและศิลปะของท้องถิ่นซึ่งนับวันจะสูญหายไป

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ ส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มโดยการอบรมถ่ายทอดความรู้ ฝึกปฏิบัติและทัศนศึกษาดูงานแก่สมาชิกแกนนำกลุ่ม เพื่อให้มีความรู้และเกิดแนวความคิดสามารถพัฒนาโครงการได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน
- ๓.๒ สนับสนุนงบประมาณ (งบอุดหนุน) เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์หรือปัจจัยการผลิตเพื่อการผลิตหรือการพัฒนาผลผลิตหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพหรือมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของตลาด
- ๓.๓ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกและครอบครัวสมาชิก โดยการปลูกฝังคุณธรรม/จริยธรรมในการดำรงตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๔. เป้าหมาย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน ๒ กลุ่ม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๕ กลุ่ม แกนนำกลุ่ม ๆ ละ ๕ คน รวม ๓๕ คน

๕. พื้นที่ดำเนินการ

อำเภอหนองชัย

๖. ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๗๐

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ จัดอบรมแกนนำกลุ่ม จำนวน ๗ กลุ่มๆ ละ ๕ คน รวม ๓๕ คน จำนวน ๒ วัน
- ๗.๒ จัดทัศนศึกษาดูงานแกนนำกลุ่ม จำนวน ๗ กลุ่มๆ ละ ๕ คน รวม ๓๕ คน
รวมระยะเวลาการอบรม/ทัศนศึกษาดูงาน ๒ วัน
- ๗.๓ สนับสนุน เงินทุนเริ่มต้นกลุ่มละ ๕,๐๐๐ บาท

๘. งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์/แผนการใช้เงิน

- ๘.๑ ค่ายานพาหนะเหมาจ่ายเกษตรกรจำนวน ๓๕ คนๆ ละ ๗๐ บาท เป็นเงิน ๒,๔๕๐ บาท/ปี
รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๑๒,๒๕๐ บาท
- ๘.๒ ค่าอาหาร/อาหารว่างเกษตรกรจำนวน ๓๕ คนๆ ละ ๑๐๐ บาท/วัน เป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท/ปี
รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๑๗,๕๐๐ บาท
- ๘.๓ ค่าวิทยากรบรรยายความรู้เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท/ปี รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๗,๕๐๐ บาท
- ๘.๔ ค่าจ้างเหมารถยนต์ทัศนศึกษาดูงาน จำนวน ๑ คันๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท/ปี

รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท

๘.๕ ค่าจ้างเหมาจัดสถานที่ประชุม/เครื่องเสียง ๔ ครั้งๆ ละ ๒,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท/ปี

รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

รวม ๕ ปี ใช้งบประมาณทั้งสิ้น = ๑๑๒,๒๕๐ บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นสองพันสองร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ สมาชิกแกนนำกลุ่ม มีความรู้และทักษะประสบการณ์ เกิดแนวความคิดสามารถพัฒนากิจกรรมของกลุ่มได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๑๐.๒ กลุ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดซื้อ จัดหา วัสดุอุปกรณ์หรือปัจจัยการผลิตเพื่อการผลิตหรือการพัฒนาผลิตผลหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพหรือมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของตลาด

๑๐.๓ สมาชิกและครอบครัวกลุ่มส่งเสริมอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดำรงตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

โครงการศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียง

๑. ผู้รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัย
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาให้เกษตรกรมีการเรียนรู้ และมีความสามารถในการประกอบอาชีพการเกษตร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียงในการเรียนรู้ การเพิ่มทักษะ เพิ่มความชำนาญ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่นต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้การดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- ๓.๒ เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรปลอดสารพิษและเกษตรอินทรีย์
- ๓.๓ เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้การประกอบอาชีพการเกษตรผสมผสาน พืช สัตว์ ประมง
- ๓.๔ เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๔. เป้าหมาย

- ๔.๑ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียง จำนวน ๑ ศูนย์ พื้นที่ ๑๐ ไร่
- ๔.๒ ฝึกอบรมเกษตรกร ปีละ ๓๐ ราย ระยะเวลา ๑๐ วัน
 - หลักสูตร การปลูกพืชปลอดสารพิษ
 - หลักสูตร การเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน
 - หลักสูตร การเลี้ยงปลาแบบผสมผสาน
 - หลักสูตร การเผาถ่านผลิตน้ำส้มควันไม้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช
 - หลักสูตร การปลูกพืชพลังงานทดแทน/การผลิตไบโอดีเซล

๕. พื้นที่ดำเนินการ

อำเภอเมืองชัย

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กันยายน ๒๕๗๐

๗. แผนการดำเนินงาน

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้ปฏิบัติ
๑	ประชุมคณะกรรมการศูนย์/ชี้แจงโครงการ	ต.ค. – พ.ย.	ศูนย์บริการฯ
๒	คัดเลือกเกษตรกร/กำหนดหลักสูตร	ธ.ค. – ม.ค.	กรรมการบริหารศูนย์ฯ
๓	จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ตามโครงการ	ก.พ. – มี.ค.	คณะกรรมการ
๔	ฝึกอบรมเกษตรกรตามหลักสูตร	เม.ย. – พ.ค.	ศูนย์บริการฯ
๕	ส่งมอบวัสดุโครงการ	เม.ย. – พ.ค.	จังหวัด/อำเภอ
๖	ฝึกปฏิบัติและดำเนินการ	พ.ค. – ก.ย.	เกษตรกร
๗	ติดตามประเมินผล	เม.ย. – ก.ย.	จังหวัด/อำเภอ
๘	สรุปรายงานผลการดำเนินงาน	ก.ย.	ศูนย์บริการฯ

๘. วิธีการดำเนินงาน

๘.๑ รายละเอียดโครงการ

- คัดเลือกเกษตรกรร่วมโครงการ จัดตั้งกลุ่ม ๑ กลุ่ม ๓๐ ราย
- ฝึกอบรมเกษตรกร ๓๐ ราย อบรม ๑๐ วัน
- สาธิต/ฝึกปฏิบัติงานในศูนย์เรียนรู้ ๑๐ วัน
- เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง ๓๐ แปลง ๓๐ ไร่

๘.๒ การบริหารโครงการ

- คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- จัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพ เลือกตั้งคณะกรรมการ
- ระดมทุนจากสมาชิก รายละเอียด ๑๐๐ บาท
- จัดตั้งเป็นกองทุน เพื่อดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน
- สร้างเครือข่ายเพื่อการขยายผล

๙. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้จ่ายเงิน

๙.๑ ค่าใช้จ่ายในการจัดอบรม

- ค่าอาหารประกอบเลี้ยงผู้เข้าอบรม ๓๐ รายๆละ ๑๐ วันๆละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท/ปี รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

- ค่าวัสดุฝึกอบรม ๓๐ ราย เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท/ปี รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๙.๒ ค่าวัสดุอุปกรณ์ จำรับปรับปรุงแปลง

- ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ๓๐ รายๆละ ๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท/ปี รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๗๕,๐๐๐ บาท

- ค่าปัจจัยการผลิต ๓๐ รายๆละ ๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท/ปี รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๗๕,๐๐๐ บาท

รวม ๕ ปี ใช้งบประมาณทั้งสิ้น = ๓๕๐,๐๐๐ บาท (สามแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

๑๐. ผลตอบแทนของโครงการ

๑๐.๑ ผลผลิตหรือผลตอบแทนโดยตรง

- ศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียง จำนวน ๑ ศูนย์ พื้นที่ ๑๐ ไร่
- เกษตรผ่านการอบรมหลักสูตรการเกษตรพอเพียง จำนวน ๓๐ ราย

๑๐.๒ ผลกระทบหรือผลตอบแทนโดยอ้อม

- เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง
- มีการขยายผลสู่เกษตรกรเครือข่าย

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๘. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์.จำนวนประชากรในอำเภอเมืองชัย.
กระทรวงมหาดไทย.

กรมการพัฒนาชุมชน.๒๕๕๔. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์.ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๔.
กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมอุตุนิยมวิทยา.๒๕๖๒ รายงานสภาพอากาศ แหล่งที่มา : <https://www.tmd.go.th/province.php?id=๒๘>

กรมพัฒนาที่ดิน. **ข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมชลประทาน. **ข้อมูลโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว** แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>
กรมส่งเสริมการเกษตร.๒๕๕๔.

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลลำชี สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์.

แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลลำชี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐). กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโนนศิลาเลิง สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัย จังหวัด
กาฬสินธุ์. **แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลโนนศิลาเลิง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐).** กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเมืองชัยพัฒนา สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัย จังหวัด
กาฬสินธุ์. **แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลเมืองชัยพัฒนา (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐).** กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์.

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโคกสะอาด สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัย จังหวัด
กาฬสินธุ์. **แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลโคกสะอาด (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐).** กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเหล่ากลาง สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัย จังหวัด
กาฬสินธุ์. **แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลเหล่ากลาง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐).** กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๑. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**

แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ๒๕๕๗. **ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๕๕) จำแนกตาม
สาขาการผลิต จังหวัดกาฬสินธุ์.**

แหล่งที่มา : <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries๑๕.html>

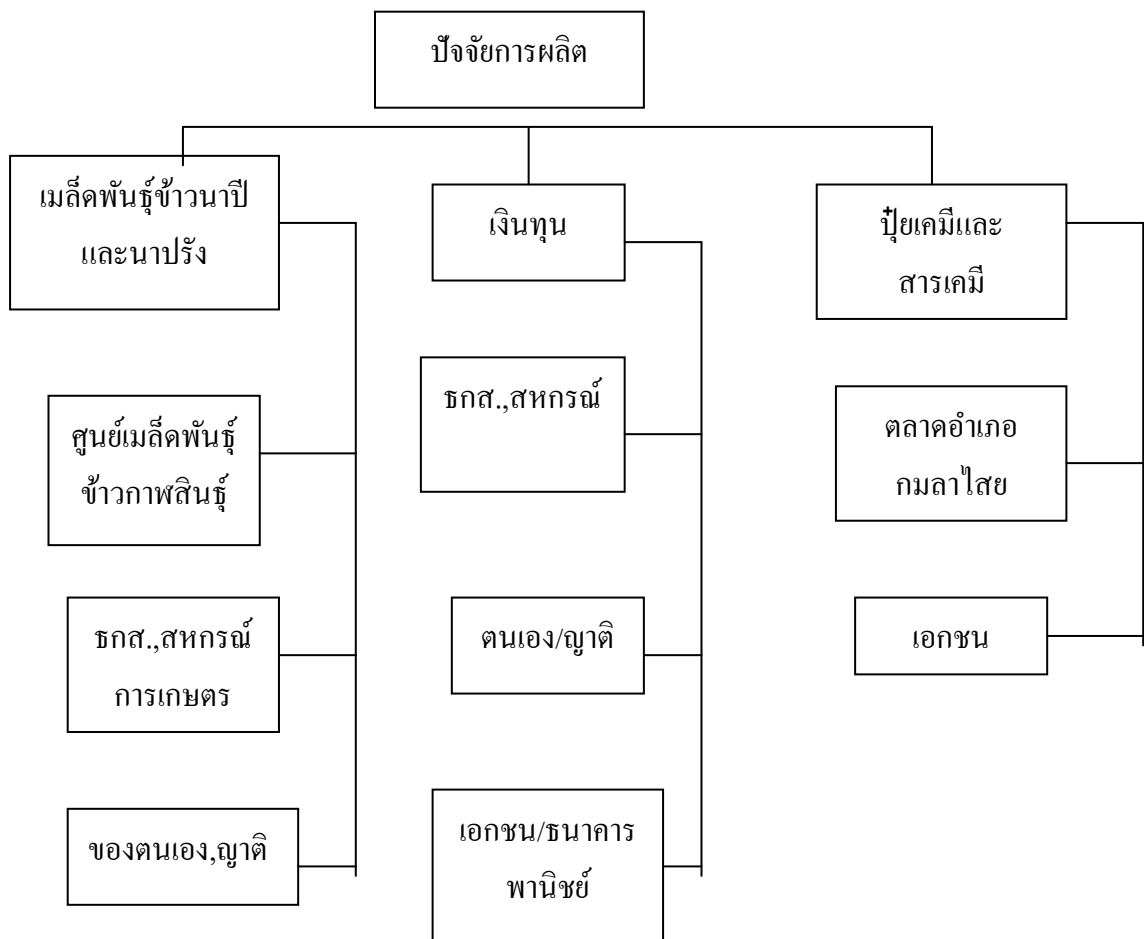
ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ ๑

ข้อมูลการตลาด

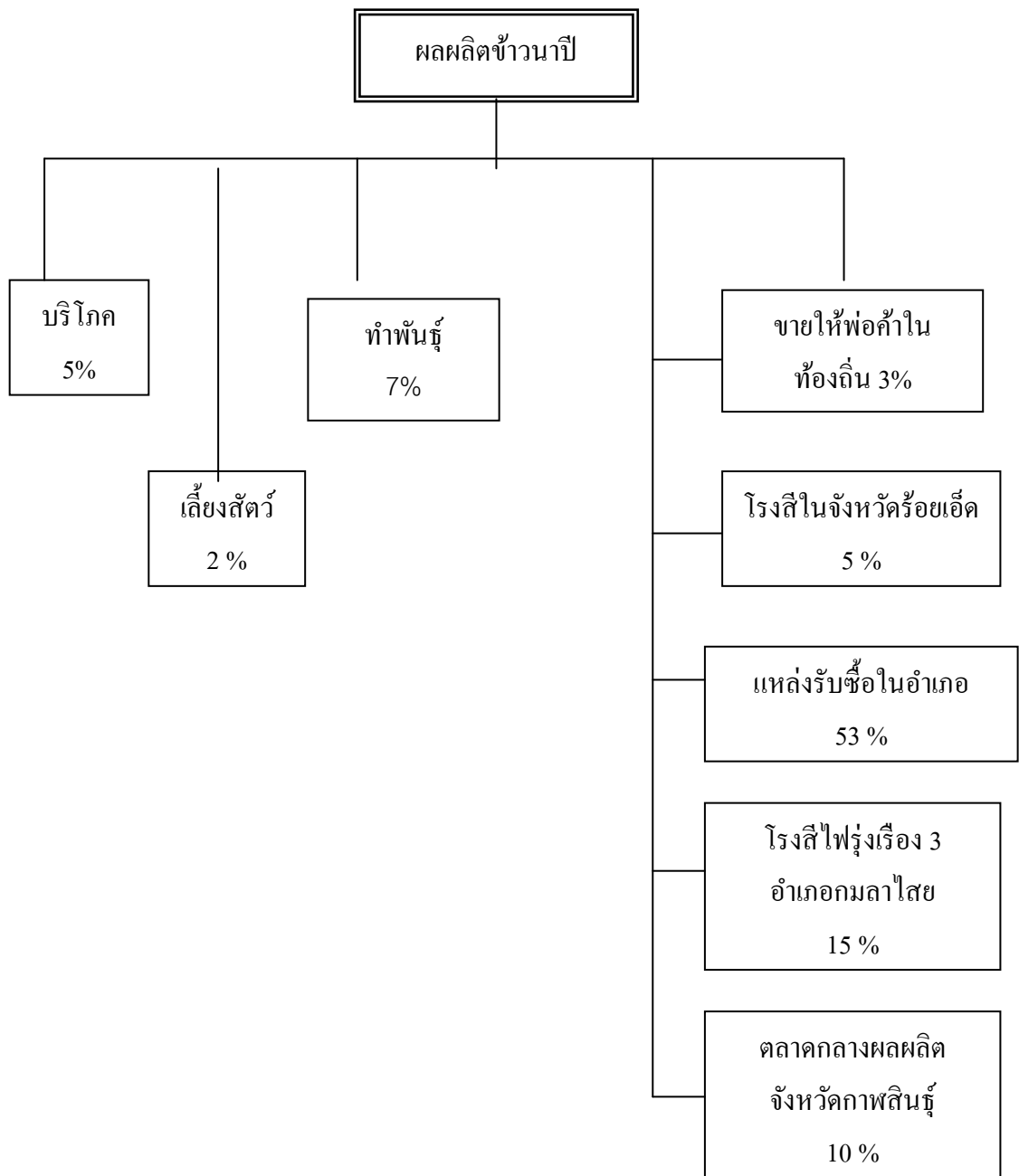
เกษตรกรตำบลโนนศิลาเลิง มีแหล่งปัจจัยการผลิต และแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ คือ ภายในจังหวัดกาฬสินธุ์ คิดเป็นร้อยละ ๘๕ และที่จังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ ๑๕ ดังวิธีการตลาด ดังนี้

แผนผัง แสดงแหล่งปัจจัยการผลิต

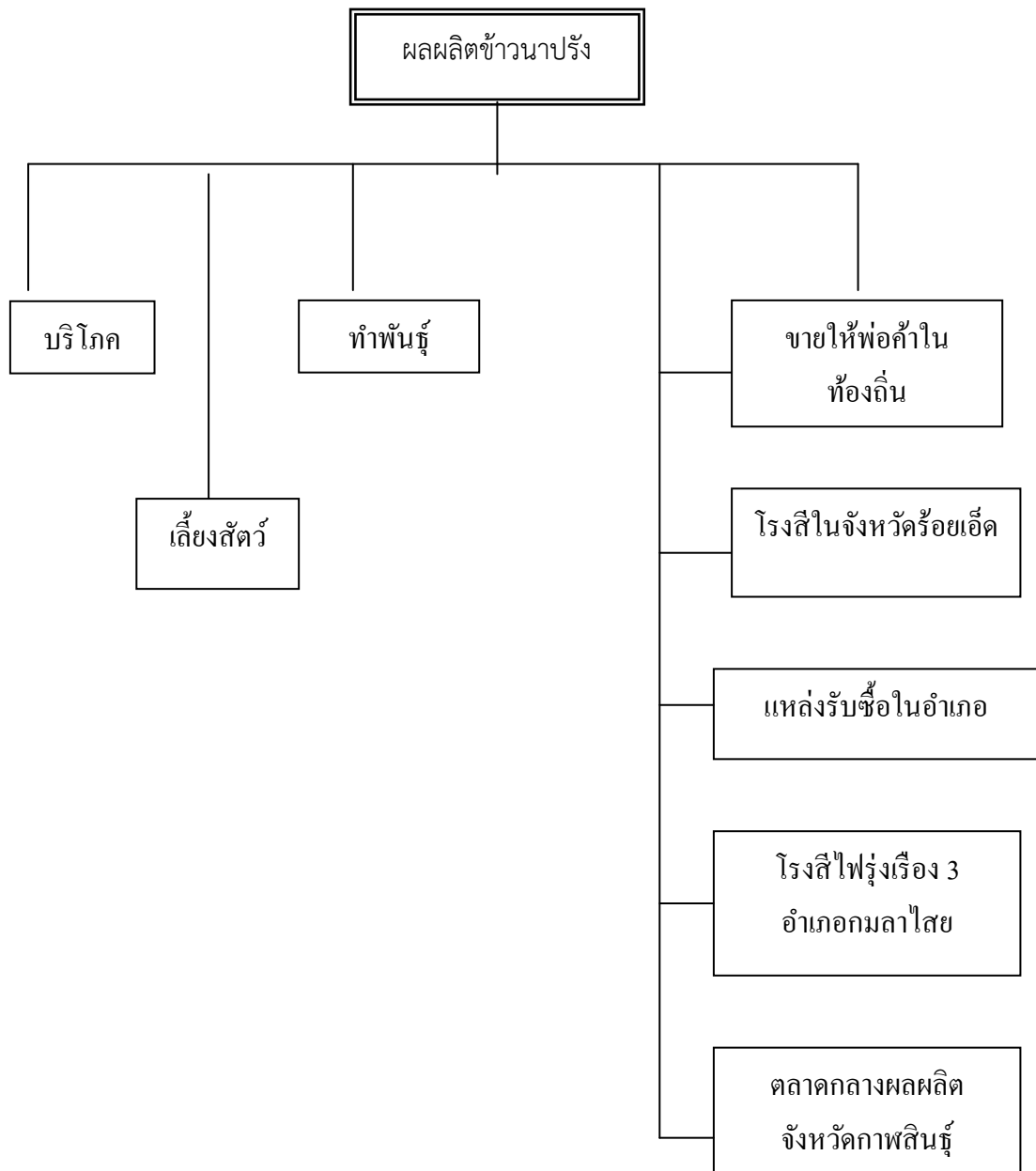
ที่มา :จากการสัมภาษณ์เกษตรกร,๒๕๖๘

วิธีการตลาดข้าวนาปี

ที่มา : จากการสัมภาษณ์เกษตรกร, ๒๕๖๘

วิธีการตลาดข้าวนาปรัง

ที่มา : จากการสัมภาษณ์เกษตรกร, ๒๕๖๘

เทคโนโลยีการผลิตพืช / สัตว์

ข้าวนาปี จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกข้าวนาปีในอำเภอห้วยซัยพบว่า เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีในการเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๓๓ และไม่ใช้ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ ส่วนการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตข้าว คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓ ตามลำดับ พื้นที่ปลูกข้าวนาปี เฉลี่ย ๑๒.๙๓ ไร่ / ครัวเรือน ผลผลิตรวม ๖,๔๑๓.๕๓ กก. / ครัวเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๔๙๕.๖๙ กก. / ไร่

ข้าวนาปรัง จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกข้าวนาปรังในอำเภอห้วยซัยพบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๐และไม่ใช้ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๓ ส่วนในด้านการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓๓ พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง เฉลี่ย ๙.๘๒ ไร่ / ครัวเรือน ผลผลิตรวม ๕,๑๓๓.๔๕ กก. / ครัวเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๘๐๐ กก. / ไร่

ถั่วลิสง จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกถั่วลิสงในอำเภอห้วยซัย พบว่า เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิตคิดเป็น ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็น ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ พื้นที่ปลูกถั่วลิสง เฉลี่ย ๐.๗๕ ไร่ / ครัวเรือน ผลผลิตรวม ๑๘๕ กก. /ครัวเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๒๑๐ กก. /ไร่

ข้าวโพดหวาน จำแนกตามคร้วเรือนที่ปลูกข้าวโพดหวานในอำเภอห้วยซัย พบว่า เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมี คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ด้านการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็น ร้อยละ ๕๐.๐๐ พื้นที่ปลูกเฉลี่ย ๐.๖๒ ไร่ / ครัวเรือน ผลผลิตรวม ๒๕๐.๐๐ กก./ ครัวเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ กก. / ไร่

มะม่วง จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่ปลูกมะม่วงในอำเภอห้วยซัย พบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยในการเพิ่มผลผลิต คิดเป็น ร้อยละ ๗๒.๐๐ไม่ใช้ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐ และมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๐ และไม่ใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๐๐ พื้นที่ปลูก เฉลี่ย ๑.๔๓ ไร่/ครัวเรือน ผลผลิตรวม ๙๐.๐๐ กก./ครัวเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๖๒.๖๖ กก/ไร่

มะพร้าว จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่ปลูกมะพร้าวในอำเภอห้วยซัย พบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐พื้นที่ปลูก เฉลี่ย ๒.๕๑ ไร่/ครัวเรือน ผลผลิตรวม ๒๕๐ กก./ครัวเรือน ผลผลิตเฉลี่ย ๙๙.๕๕ กก./ไร่

การปลูกเลี้ยงหม่อนไหม จำแนกตามคร้วเรือนเกษตรกรที่ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมในอำเภอห้วยซัย พบว่าเกษตรกร มีการปลูกหม่อนพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐ และปลูกพันธุ์ส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยในการเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และไม่มีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจในตำบล

โคเนื้อ จำแนกตามคร้วเรือนที่เลี้ยงโคเนื้อในตำบลอำเภอห้วยซัย พบว่า เกษตรกรมีการทำวัคซีนในการป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และไม่มีการทำวัคซีน คิดเป็น ร้อยละ ๖๖.๖๖ ไม่มีการเก็บถนอมอาหารหยาบในรูปหญ้าแห้ง หญ้าหมัก หรือฟางปรุงแต่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และไม่มีการใช้อาหารข้นเลี้ยงโค คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

สุกร จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรในอำเภอม้องชัย พบว่าเกษตรกรมีการทำวัคซีนเพื่อป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยด้วยตนเอง คิดเป็น ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ อาหารชั้นที่เลี้ยงได้จากการผสมเอง คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และอาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ มีการแยกโรงเรือนของสุกรแต่ละขนาด คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และไม่มีการแยก คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐

เปิดเนื้อ จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงเปิดเนื้อในอำเภอม้องชัย พบว่าเกษตรกรมีระบบการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๐ และเลี้ยงแบบขังคอก คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐ อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นอาหารชั้นที่ได้จากการผสมเอง คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ และอาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐ การทำวัคซีน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ และไม่ทำวัคซีน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐ ผู้ทำวัคซีนได้แก่ตนเอง คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และผู้อื่นทำให้คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐

เปิดไข่ จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงเปิดเนื้อในอำเภอม้องชัย พบว่าเกษตรกรมีระบบการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๐๐ เลี้ยงแบบขังคอก คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ และเลี้ยงแบบปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐ อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นอาหารชั้นที่ได้จากการผสมเอง คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๐๐ และอาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ไม่ใช้อาหารชั้น คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐

ไก่พื้นเมืองและลูกผสม จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงในอำเภอม้องชัย พบว่ามีระบบการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๔๖ เลี้ยงแบบขังคอก คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๙ และเลี้ยงแบบปล่อย คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๓ อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นอาหารชั้นที่ได้จากการผสมเอง คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗๔ และอาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๒๖ ไม่ใช้อาหารชั้น คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๖ มีการทำวัคซีน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๓ ไม่ทำวัคซีน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๖๖ ทำวัคซีนด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๖ และให้ผู้อื่นทำให้คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๗

การเลี้ยงปลา

ปลานิล/ใน/ตะเพียน จำแนกตามครัวเรือนที่เลี้ยงในอำเภอม้องชัย พบว่าเกษตรกรมีการเลี้ยงปลาแบบเตรียมบ่อ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ และไม่มีการเตรียมบ่อ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๐ มีการให้อาหาร คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ และไม่มีการให้อาหาร คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ส่วนอาหารที่ให้ ได้แก่ อาหารพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ อาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ไม่มีการใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

ปลาดุก จำแนกตามครัวเรือนที่เลี้ยงในอำเภอม้องชัย พบว่าเกษตรกรมีการเลี้ยงปลาแบบเตรียมบ่อ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และ มีการให้อาหาร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ส่วนอาหารที่ให้ ได้แก่ อาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ และมีการใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐